

บทที่ 4

สถานการณ์ราคาน้ำมันดิบและน้ำมันเชื้อเพลิงของประเทศไทย

จากวิกฤตการณ์ราคาน้ำมันตลาดโลกได้ปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นในช่วงกลางปี พ.ศ.2542 และราคาน้ำมันได้เปลี่ยนแปลงผันผวนอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากปัจจัยสำคัญที่เกิดจากการจำกัดปริมาณการผลิต และส่งออกของกลุ่มประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน (OPEC) ประกอบกับความต้องการใช้พลังงานของโลกที่สูงขึ้น ทำให้ความต้องการใช้น้ำมันมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น สาเหตุดังกล่าวได้ส่งผลทำให้ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และส่งผลกระทบต่อประเทศไทยโดยตรง และได้รับผลที่รุนแรงมากขึ้นเมื่อค่าเงินบาทของไทยอ่อนค่าลง เพราะจะมีผลทำให้ราคาน้ำมันเบนซินและดีเซลของไทยเพิ่มสูงมากขึ้นไปอีก

ในบทนี้จะได้กล่าวถึงสถานการณ์ราคาน้ำมันดิบและราคาน้ำมันขายปลีกของประเทศไทย เป็นรายไตรมาส ในปี พ.ศ. 2539 ถึง พ.ศ. 2547(สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ, 2539-2547) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 สถานการณ์ราคาน้ำมันในปี พ.ศ. 2539

4.1.1 ราคาน้ำมันดิบ

ในปี 2539 ราคาน้ำมันดิบเฉลี่ยอยู่ในระดับ \$ 18.5-22.2 ต่อบาร์เรล เมื่อเทียบกับปี 2538 น้ำมันดิบชนิดหนักและมีกำมะถันสูงปรับตัวสูงขึ้น โดยเฉลี่ย \$ 2.5 ต่อบาร์เรล ในขณะที่น้ำมันดิบชนิดเบาซึ่งมีกำมะถันต่ำปรับตัวสูงขึ้นประมาณ \$ 3.6 ต่อบาร์เรล เนื่องจากความต้องการน้ำมันดิบชนิดเบา เพื่อกลั่นน้ำมันดีเซลซึ่งมีความต้องการสูง นอกจากนั้น การปรับปรุงคุณภาพน้ำมันในหลายประเทศได้ ส่งผลให้ความต้องการน้ำมันดิบกำมะถันต่ำ มีสูงขึ้น ส่วนสาเหตุสำคัญที่ทำให้ราคาน้ำมันดิบสูงขึ้นในปีที่ผ่านมา มาจากความต้องการน้ำมันดิบที่เพิ่มขึ้น ในอัตราที่สูงกว่าการเพิ่มของปริมาณการผลิตน้ำมันดิบ ความต้องการดังกล่าวมาจากความต้องการ เพื่อเพิ่มปริมาณสำรองน้ำมันที่ลดลงต่ำมาก ในช่วงต้นปีและปลายปี และส่วนหนึ่ง เป็นความต้องการ จากการเพิ่มขึ้น ของการใช้ผลิตภัณฑ์น้ำมันของประเทศที่มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง เช่น ไทย ใต้หวัน จีน อินเดีย บราซิล และเม็กซิโก และของประเทศในยุโรปตะวันออกซึ่งกำลังฟื้นตัว แต่เมื่อหันมามองทางด้านการผลิตน้ำมันดิบ กลับพบว่าปริมาณการผลิตน้ำมันดิบ เพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่น้อยกว่าการใช้

ซึ่งเป็นเพราะโอเปก สามารถควบคุมปริมาณการผลิตได้ในระดับหนึ่ง และปริมาณ การผลิตของ กลุ่มนอกโอเปก ก็เพิ่มขึ้นน้อยกว่าที่คาดการณ์ไว้ นอกจากอุปสงค์อุปทาน จะมีผลต่อราคาน้ำมันดิบ แล้ว การเปิดโรงกลั่นใหม่ และเหตุการณ์ในตะวันออกกลาง ต่างก็เป็นสาเหตุเสริมต่อราคาน้ำมันดิบ เช่นกัน

ไตรมาสที่ 1 ของปี 2539 ราคาน้ำมันดิบอยู่ในระดับ \$ 16.4-20.6 ต่อบาร์เรล ซึ่งสูงกว่าปีที่ผ่านมา มีสาเหตุมาจากปริมาณการผลิตน้ำมันดิบ ที่ไม่พอเพียงกับความต้องการ ในไตรมาสนี้ความต้องการน้ำมันดิบได้สูงขึ้นจากเดิมมาก จากการเร่งสร้างปริมาณสำรองน้ำมันดิบที่มีระดับต่ำให้สูงขึ้น และจากความต้องการสำหรับกลั่นผลิตภัณฑ์เพื่อความอบอุ่นซึ่งมีความต้องการสูง เพราะฤดูหนาวมีสภาพอากาศหนาวเย็นมากและยาวนานกว่าปกติ และส่วนหนึ่งเป็นความต้องการจากประเทศที่มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง นอกจากนั้น การเจรจาระหว่างอิรัก กับสภาพความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ในเรื่องการส่งออกน้ำมัน เพื่อซื้ออาหารและยาที่ไม่สามารถหาซื้อได้ที่ภายในไตรมาสแรก ก็เป็นปัจจัยหนุนทำให้ราคาน้ำมันดิบไม่ลดลง

ในไตรมาสที่ 2 ราคาน้ำมันดิบได้ปรับตัวสูงขึ้นจากไตรมาสแรกประมาณ \$ 0.9-1.2 ต่อบาร์เรลมาอยู่ในระดับ \$17.3-21.8 ต่อบาร์เรล แม้ว่า การเจรจาระหว่างอิรักและสภาพความมั่นคงแห่งสหประชาชาติในเรื่องการส่งออกเพื่อแลกซื้ออาหาร และยา สามารถทำการตกลงกันได้ ในปลายเดือนพฤษภาคมแล้วก็ตาม สาเหตุสำคัญที่ทำให้ราคาน้ำมันดิบสูงขึ้นในไตรมาสนี้ เนื่องมาจากความต้องการน้ำมันดิบเพื่อเพิ่มปริมาณสำรองในช่วงเดือนเมษายน ความต้องการน้ำมันดิบเข้ากลั่นของโรงกลั่นใหม่ และการลอบวางระเบิดค่ายทหารสหรัฐอเมริกาที่ตั้งอยู่ในซาอุดีอาระเบีย ก็มีส่วนทำให้ราคาน้ำมันดิบแข็งตัว

ในไตรมาสที่ 3 ราคาน้ำมันดิบได้ปรับตัวสูงขึ้นจากไตรมาสที่สอง \$ 0.5-1.6 ต่อบาร์เรล มาอยู่ในระดับ \$ 18.9-22.3 ต่อบาร์เรล แม้ว่าสหรัฐอเมริกาจะนำน้ำมันสำรองเพื่อความมั่นคงออกมาจำหน่ายแล้วก็ตาม สาเหตุมาจากความต้องการน้ำมันดิบที่เพิ่มสูงขึ้น จากความต้องการของโรงกลั่นใหม่ และความต้องการเพื่อกลั่นน้ำมันก๊าดและดีเซลที่ได้เริ่มสูงขึ้น นอกจากนั้น กระแสข่าวที่เกี่ยวข้องกับตะวันออกกลางก็ส่งผลหนุนให้ราคาน้ำมันดิบสูงขึ้นไปอีก ได้แก่ การลดการส่งออกน้ำมันของซาอุดีอาระเบีย ข่าวสภากองเกรสของอเมริกาได้ผ่านความเห็นชอบการคว่ำบาตรบริษัทต่างชาติที่เข้าไปลงทุนในอิหร่านและลิเบีย เหตุการณ์ตึงเครียดระหว่างสหรัฐอเมริกาและอิรัก ที่อิรักได้บุกเข้าไปโจมตีชาวเคิร์ดทางตอนเหนือ และสหรัฐอเมริกาได้ตอบโต้อิรัก และข่าวการตัดสินใจของสภาพความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ในการเลื่อนแผนการส่งออกน้ำมันของอิรักออกไป

ในไตรมาสที่ 4 ราคาน้ำมันดิบได้ปรับตัวสูงขึ้นจากไตรมาสที่สามประมาณ \$ 2.5 ต่อบาร์เรลขึ้นมาอยู่ในระดับ \$ 23.8-25.3 ต่อบาร์เรล สาเหตุเกิดจากความตึงตัวของตลาดน้ำมัน ที่ความต้องการใช้น้ำมันเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าการเพิ่ม ของปริมาณการผลิต แม้ว่าในเดือนธันวาคม อีรักจะเริ่มส่งออกน้ำมันแล้วก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากความต้องการน้ำมันดิบเพื่อกลับผลิตภัณฑ์น้ำมัน เพื่อความอบอุ่นที่เพิ่มสูงขึ้น เพราะหน้าหนาวในอเมริกาที่มาเร็วกว่าปกติ ในขณะที่ ปริมาณสำรองต่ำกว่าทุกปีที่ผ่านมา ทางด้านการจัดหาน้ำมัน ปริมาณการผลิตของกลุ่มนอกโอเปคไม่ได้เพิ่มสูงขึ้น มากดังที่คาดการณ์ไว้

4.1.2 ราคาขายปลีกน้ำมันของไทย

จากการที่ประเทศไทยใช้ระบบราคาน้ำมันลอยตัว ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงของราคาในตลาดโลก ที่สูงขึ้นมากกว่าทุกปี ในปี 2539 ที่ผ่านมา จึงส่งผลกระทบต่อ การปรับราคาขายปลีกของไทย ในปี 2539 ราคาขายปลีกน้ำมันของไทยได้เปลี่ยนแปลงสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2538 ที่ผ่านมา โดยราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินได้ปรับตัวสูงขึ้น 0.35 บาท/ลิตร หรือประมาณ \$ 2.2 ต่อ บาร์เรล สำหรับน้ำมันดีเซลหมุนเร็วราคาสูงขึ้น 1.00 บาท/ลิตร หรือประมาณ \$ 6.2 ต่อบาร์เรล ทำให้ราคาขายปลีกของไทยในปี 2539 ที่ผ่านมา ราคาน้ำมันเบนซินพิเศษ เบนซินธรรมดา และดีเซล หมุนเร็วเฉลี่ยอยู่ในระดับ 9.32, 9.23 และ 8.74 บาท/ลิตร ตามลำดับ

4.2 สถานการณ์ราคาน้ำมันในปี พ.ศ. 2540

4.2.1 ราคาน้ำมันดิบ

ในปี 2540 ราคาน้ำมันดิบเฉลี่ยอยู่ในระดับ \$18.1-21.0 ต่อบาร์เรล เมื่อเทียบกับปี 2539 ปรับตัวลดลงโดยเฉลี่ย \$0.6-1.5 ต่อบาร์เรล ตามแต่ชนิดน้ำมันดิบ เนื่องจากปริมาณการผลิต น้ำมันดิบที่มีมาก กว่าความต้องการ ปริมาณการผลิตที่เพิ่มขึ้นมากในปีที่แล้วเป็นผลจากการผลิต เกินโควตาของกลุ่มประเทศโอเปค และอีกส่วนหนึ่งเป็นปริมาณการผลิต ที่เพิ่มขึ้นจากแหล่งใหม่ ในทะเลเหนือ และละตินอเมริกา ในขณะที่ทางด้านความต้องการกลับไม่ได้เพิ่มสูงขึ้นมาก ทั้งนี้ เนื่องจากอากาศในฤดูหนาวที่อุ่นกว่าปกติ ทั้งในช่วงต้นปีและปลายปี

ในไตรมาสที่ 1 ของปี 2540 ราคาน้ำมันดิบเคลื่อนไหวอยู่ในระดับ \$ 19.4 –23.7 ต่อบาร์เรล โดยได้อ่อนตัวลง \$ 2 ต่อบาร์เรล เมื่อเทียบกับปลายปี 2539 ซึ่งเป็นผลจากอากาศใน ยุโรปและอเมริกา ที่อุ่นกว่าปกติ ทำให้ความต้องการใช้น้ำมันดิบเพื่อกลับน้ำมันเพื่อความอบอุ่นไม่ สูงเช่นทุกปีที่ผ่านมา นอกจากนั้นความต้องการน้ำมันดิบส่วนหนึ่งยังลดลงจากการปิดซ่อมแซม

ของโรงกลั่นในยุโรป และอเมริกา ในขณะที่ปริมาณน้ำมันดิบที่ออกสู่ตลาดน้ำมันกลับเพิ่มสูงขึ้น ทั้งจากกลุ่มโอเปคและกลุ่มนอกโอเปค โดยประเทศในกลุ่มโอเปคต่างผลิตเกินโควตาที่กำหนด และสำหรับประเทศนอกกลุ่มโอเปคปริมาณการผลิตได้เพิ่มขึ้นจากแหล่งใหม่ในทะเลเหนือ ละตินอเมริกา และออสเตรเลีย นอกจากนี้ ผลจากการที่ราคาน้ำมันดิบได้ลดลงทำให้อิรักสามารถส่งออกน้ำมันดิบในปริมาณมากขึ้น

ในไตรมาสที่ 2 ราคาน้ำมันดิบยังคงอ่อนตัวลงอย่างต่อเนื่อง โดยได้อ่อนตัวลงประมาณ \$ 2 ต่อบาร์เรล เมื่อเทียบกับไตรมาสแรก เคลื่อนไหวในระดับ 17.5 -20.6 ต่อบาร์เรล ซึ่งเป็นผลจากปริมาณน้ำมันดิบในตลาดที่มีมากกว่าความต้องการ โดยปริมาณการผลิตยังคงมีเข้ามา มากโดยเฉพาะการผลิตเกินโควตาของกลุ่มประเทศโอเปค ในขณะที่ทางด้านความต้องการน้ำมันดิบเข้ากลั่นในไตรมาสนี้ได้ถูกจำกัดจากการปิดซ่อมแซมประจำปีของโรงกลั่นในย่านเอเชีย และค่าการกลั่นที่ตกต่ำและปริมาณสำรองทางการค้าของผลิตภัณฑ์น้ำมันสำเร็จรูปที่เพิ่มสูงขึ้นมาก ทำให้โรงกลั่นส่วนหนึ่งต้องลดกำลังการกลั่นลง สำหรับผลการประชุมกลางปีของกลุ่มประเทศโอเปคที่ตกลงจะรักษาโควตาการผลิตในระดับเดิมที่ 25.033 ล้านบาร์เรล/วัน ไม่สามารถที่จะผลักดันให้ราคาน้ำมันดิบสูงขึ้นได้ เพราะตลาดเชื่อว่าประเทศในกลุ่มโอเปคก็จะยังคงผลิตเกินโควตาเช่นเดิม

ในไตรมาสที่ 3 ราคาน้ำมันดิบอยู่ในภาวะทรงตัวเมื่อเทียบกับไตรมาสที่สอง โดยทรงตัวอยู่ในระดับ \$17.7-19.8 ต่อบาร์เรล ซึ่งเป็นผลจากปริมาณน้ำมันดิบที่ออกสู่ตลาดได้ลดลง ในขณะที่ความต้องการน้ำมันเข้ากลั่นได้เริ่มสูงขึ้น จากความต้องการเพื่อกลั่นน้ำมันเบนซินที่มีความต้องการค่อนข้างสูงและเพื่อกลั่นน้ำมันเพื่อความอบอุ่นเพื่อสำรองไว้สำหรับฤดูหนาว ปริมาณน้ำมันดิบออกสู่ตลาดที่ลดลง ในช่วงต้นไตรมาสมาจากการเลื่อนส่งออกน้ำมันดิบของอิรักตามโครงการส่งออกเพื่อแลกอาหารและยารครั้งที่ 2 ออกไปจนกระทั่งเดือนสิงหาคม การขายน้ำมันทางยุทธศาสตร์เพื่อลดการขาดดุลงบประมาณของประเทศเยอรมันมูลค่า 320 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 75,000 บาร์เรลต่อวัน ในต้นเดือนสิงหาคมไม่มีผลทำให้ราคาน้ำมันดิบอ่อนตัวเนื่องจากปริมาณค่อนข้างน้อย ในเดือนกันยายนแม้ว่าน้ำมันอิรักจะเริ่มเข้าสู่ตลาด แต่ปริมาณการผลิตน้ำมันดิบส่วนหนึ่งได้หายไปจากประเทศนอกกลุ่มโอเปค ซึ่งปิดซ่อมแซมในแหล่งทะเลเหนือและโคลัมเบีย นอกจากนี้การผลิตจากแหล่งใหม่ในทะเลเหนือและลาตินอเมริกาได้เลื่อนออกไปจากกำหนดเดิม

ในไตรมาสที่ 4 ของปี ราคาน้ำมันดิบเฉลี่ยอยู่ที่ \$18.0-20.1 ต่อบาร์เรล ได้เพิ่มสูงขึ้นจากไตรมาสก่อนเล็กน้อย โดยราคาน้ำมันดิบเดือนตุลาคมได้แข็งตัวขึ้น ซึ่งเป็นผลจากความต้องการน้ำมันดิบเข้ากลั่นที่เพิ่มสูงขึ้นตามความต้องการใช้น้ำมันที่สูงขึ้นจากฤดูกาล และส่วนหนึ่ง

จากข่าวความตึงเครียดในอิรัก ซึ่งอิหร่านได้บุกไปโจมตีฝ่ายตรงกันข้าม ในเขตห้ามยิงของสหประชาชาติ และสหรัฐได้ประกาศเตือนไม่ให้มีการบุกรุก แต่หลังจากปลายเดือนตุลาคม เมื่อน้ำมันดิบจากแหล่งใหม่เริ่มออกสู่ตลาดแล้ว ราคาน้ำมันดิบได้เริ่มอ่อนตัวลง ความขัดแย้งในเรื่องการตรวจสอบอาวุธในอิรักของสหประชาชาติไม่ได้ส่งผลกระทบต่อราคาน้ำมัน และในเดือนธันวาคม แม้ว่าปริมาณการผลิตและปริมาณความต้องการน้ำมันดิบจะอยู่ในระดับสมดุล แต่ผลการประชุมของกลุ่มโอเปคซึ่งมีมติให้เพิ่มโควตาการผลิตสำหรับไตรมาสแรกของปี 1998 จากระดับ 25.08 เป็น 27.5 ล้านบาร์เรลต่อวัน ก็ได้ส่งผลให้ราคาน้ำมันดิบอ่อนตัวลง เนื่องจากแนวโน้มความต้องการใช้น้ำมันที่จะลดลง เพราะปัญหาวิกฤติการณ์ทางด้านเศรษฐกิจและการเงิน ทำให้ตลาดเกรงว่าน้ำมันจะล้นตลาด

4.2.2 ราคาขายปลีกน้ำมันของไทย

ในปี 2540 สถานการณ์ราคาน้ำมันขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงของไทยได้แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงครึ่งแรก และช่วงครึ่งหลังของปี ซึ่งเป็นช่วงก่อนและหลัง รัฐบาลได้เปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนเป็นระบบลอยตัว

ในช่วงครึ่งแรกของปี 2540 การเปลี่ยนแปลงของราคาขายปลีกของไทย จะเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ของราคาผลิตภัณฑ์น้ำมันสำเร็จรูปในตลาดโลก โดยในไตรมาสแรกราคาขายปลีกน้ำมันเบนซิน และดีเซลได้ปรับตัวลดลง 2.70 และ 2.36 บาท /ลิตร ตามลำดับ ตามราคาน้ำมันในตลาดโลกที่ได้อ่อนตัวลงจากช่วงปลายปี 2539 และในไตรมาสที่สองราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินและดีเซลได้อ่อนตัวลงอีก 0.14 และ 0.20 บาท / ลิตร ตามราคาน้ำมันในตลาดโลก

ในช่วงครึ่งหลังของปี 2540 นับตั้งแต่ได้มีการปล่อยให้เงินบาทลอยตัวตั้งแต่ต้นเดือนกรกฎาคมเป็นต้นมา ปัจจัยสำคัญที่กำหนดราคาขายปลีกน้ำมันภายในประเทศได้ขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการคือ ต้นทุนการกลั่นและการนำเข้า ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับราคาน้ำมันในตลาดโลก ต้นทุนจากการเปลี่ยนแปลงของค่าเงินบาท และต้นทุนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีและกองทุน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงดังนี้

- ตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงสิ้นปี 2540 โดยเฉลี่ยแล้วราคาน้ำมันในตลาดโลกได้ปรับตัวลดลง โดยราคาน้ำมันดิบได้ปรับตัวลดลง \$ 4 ต่อบาร์เรล และราคาน้ำมันเบนซินพิเศษ เบนซินธรรมดา ก๊าด และดีเซลและเตาในตลาดจอร์จิงคโปร์ อ่อนตัวลงในระดับเดียวกับน้ำมันดิบคือ \$ 4 ต่อบาร์เรล การเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมันในตลาดโลก \$ 1 ต่อบาร์เรล จะทำให้ต้นทุนราคา

ขายปลีกน้ำมันในประเทศเปลี่ยนไป 25-30 สตางค์/ลิตร ในทิศทางเดียวกับราคาน้ำมันในตลาดโลก ดังนั้น นับตั้งแต่การลอยตัวค่าเงินบาทเป็นต้นมา ราคาน้ำมันในตลาดโลกได้ส่งผลให้ต้นทุนราคาน้ำมันของไทยในส่วนนี้ลดลงประมาณ \$4 ต่อบาร์เรลหรือ 95 สตางค์/ลิตร

- สำหรับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่เป็นปัจจัยสำคัญอีกอันหนึ่งที่มีผลกระทบต่อต้นทุนราคาน้ำมันภายในประเทศ ตั้งแต่ลอยตัวค่าเงินบาทจนถึงสิ้นปี 2540 ค่าเงินบาทได้ผันผวนมาก โดยได้อ่อนตัวลงอย่างต่อเนื่องกว่า 1 เท่าตัว มาอยู่ในระดับ 52.5 บาท / เหรียญสหรัฐ ค่าเงินบาทที่อ่อนตัวไป 1 บาท / เหรียญสหรัฐ จะมีผลทำให้ต้นทุนราคาขายปลีกน้ำมันในประเทศสูงขึ้น 13-15 สตางค์ / ลิตร และในทางกลับกัน การแข็งตัวขึ้นของค่าเงินบาท จะมีผลทำให้ต้นทุนราคาน้ำมันลดลง นับตั้งแต่ลอยตัวค่าเงินบาทเป็นต้นมา ค่าเงินบาทได้อ่อนตัวลงประมาณ 26 บาท / เหรียญสหรัฐ มีผลทำให้ต้นทุนราคาน้ำมันเบนซิน และดีเซลสูงขึ้นจากค่าเงิน 3.6 และ 3 บาท / ลิตร ตามลำดับ

- สำหรับการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีและกองทุน ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่มีผลกระทบต่อราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปนั้น จะมีผลต่อราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิง ในอัตราเดียวกับอัตราภาษีหรือกองทุนที่เปลี่ยนแปลง หลังจากค่าเงินบาทลอยตัวเป็นต้นมา มีการปรับภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10 มีผลทำให้ราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินและดีเซลเปลี่ยนแปลง 29 และ 26 สตางค์/ลิตร ตามลำดับ และมีการปรับอัตราเงินกองทุนน้ำมัน ที่มีผลต่อราคาขายปลีกของน้ำมันเบนซินและดีเซล 11 สตางค์/ลิตร นอกจากนี้มีการปรับภาษีสรรพสามิตขึ้นและลงรวม 2 ครั้ง ซึ่งมีผลทำให้ราคาขายปลีกปรับตัวขึ้นและลงในระดับเดียวกัน และจากการสูงขึ้นของต้นทุนราคาน้ำมัน ทำให้การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของน้ำมันดีเซลได้ใช้การจัดเก็บตามมูลค่า ซึ่งมีผลทำให้ต้นทุนของน้ำมันดีเซลต้องสูงขึ้นอีก 20 สตางค์ / ลิตร

โดยสรุปแล้ว หลังการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนตั้งแต่เดือนกรกฎาคมจนถึงสิ้นปี 2540 ได้มีการปรับราคาขายปลีกขึ้นลงรวมทั้งสิ้น 21 ครั้ง ราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินได้สูงขึ้น 3.39 บาท โดยเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมันในตลาดโลก อัตราแลกเปลี่ยนภาษีและกองทุน -0.95 , 3.64 และ 0.40 บาท/ ลิตร และมีผลกระทบจากภาษีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นจากราคาอีก 0.30 บาท/ ลิตร ราคาขายปลีกน้ำมันดีเซลสูงขึ้น 3.06 บาท/ ลิตร เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมันในตลาดโลก อัตราแลกเปลี่ยน ภาษีและกองทุน -0.95, 3.14 และ 0.57 บาท/ ลิตร และผลกระทบจากภาษีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นจากราคาอีก 0.30 บาท/ ลิตร

4.3 สถานการณ์ราคาน้ำมันในปี พ.ศ. 2541

4.3.1 ราคาน้ำมันดิบ

จากภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำในหลายประเทศ เอเชีย รัสเซีย และละติน-อเมริกาและอากาศที่อุ่นกว่าปกติ ในช่วงต้นปีเนื่องจากปรากฏการณ์เอลนีโน ทำให้ความต้องการในการใช้น้ำมันของปี 2541 ได้อ่อนตัวลงมาก แม้ว่าประเทศผู้ผลิตน้ำมันดิบจะลดปริมาณการผลิตลงแล้วก็ตาม แต่ก็ยังต่ำกว่าระดับความต้องการที่อ่อนตัวลงมาก ส่งผลให้ปริมาณน้ำมันสำรองในปีที่ผ่านมาได้สูงเป็นประวัติการณ์ และทำให้ราคาน้ำมันได้อ่อนตัวลงกว่า \$ 5 ต่อบาร์เรล เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้านี้ ราคาน้ำมันดิบของปี 2541 เฉลี่ยอยู่ในระดับ 12.1 – 14.4 ต่อบาร์เรล

ในไตรมาส 1 ของปี 2541 ราคาน้ำมันดิบเคลื่อนไหวอยู่ในระดับ 12.4-16.0 ต่อบาร์เรล โดยได้อ่อนตัวลงมากกว่า \$ 3 ต่อบาร์เรล ซึ่งเป็นผลจากภาวะน้ำมันดิบล้นตลาด ความต้องการน้ำมันดิบเข้ากลั่นได้ลดลง จากการปิดซ่อมแซมโรงกลั่นประจำปีในยุโรปและอเมริกาอากาศที่อุ่นกว่าปกติ และความต้องการใช้น้ำมัน ที่จะลดตัวลงในเอเชียของประเทศ ที่ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจและการเงิน แต่ทางด้านการผลิตกลับเพิ่มขึ้น จากการผลิตเกินโควตาของกลุ่มประเทศโอเปค (เพดานการผลิตในขณะนั้น 27.5 ล้านบาร์เรลต่อวัน) ราคาน้ำมันดิบที่ลดลงเป็นลำดับ ทำให้ประเทศผู้ผลิตน้ำมันดิบไม่สามารถวางเฉยได้ กลางเดือนมีนาคม เวเนซุเอลา ซาอุดีอาระเบีย และเม็กซิโก ได้ร่วมกันผลักดันเกิดเป็นข้อตกลง ณ กรุงริยาด โดยกลุ่มประเทศโอเปคและนอกกลุ่มโอเปคบางประเทศ ได้ประกาศลดปริมาณการผลิตลงรวม 1.5 ล้านบาร์เรลต่อวัน

ในไตรมาสที่ 2 ข้อตกลงลดปริมาณการผลิตน้ำมันดิบ ณ กรุงริยาด ได้สามารถยับยั้งการอ่อนตัวลงของราคาน้ำมันดิบชนิดหนัก แต่ไม่สามารถทำให้ราคาแข็งตัวขึ้นได้ ส่วนน้ำมันดิบชนิดเบาเรายังอ่อนตัวลงประมาณ \$ 1 ต่อบาร์เรล ราคาน้ำมันดิบในไตรมาสนี้จึงทรงตัวอยู่ในระดับ \$ 12.2 – 14.6 ต่อบาร์เรล ในเดือนมิถุนายนข้อมูลทางสถิติได้แสดงถึงการลดปริมาณการผลิตที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายตามข้อตกลง ปริมาณน้ำมันดิบยังอยู่ในภาวะล้นตลาด และปริมาณน้ำมันสำรองที่อยู่ในระดับสูง ทำให้ราคาน้ำมันดิบในช่วงปลายไตรมาสได้อ่อนตัวลงอีกครั้ง กลุ่มโอเปคจึงต้องตัดสินใจประกาศลดการผลิตลงอีก 1.3 ล้านบาร์เรลต่อวัน ทำให้เพดานการผลิตของกลุ่มโอเปคลงมาอยู่ในระดับ 24.384 ล้านบาร์เรลต่อวัน

ในไตรมาสที่ 3 ราคาน้ำมันดิบเฉลี่ยอยู่ในระดับ \$ 12.3 – 14.2 ต่อบาร์เรล โดยน้ำมันดิบชนิดหนักอยู่ในระดับทรงตัว ซึ่งเป็นผลจากการลดปริมาณการผลิตของกลุ่มประเทศโอเปค และการเปลี่ยนมาใช้น้ำมันดิบชนิดหนักเข้ากลั่น ของโรงกลั่นในย่านเอเชียที่ต้องการลด

ค่าใช้จ่ายลง ในขณะที่ราคาน้ำมันดิบชนิดเบายังคงอ่อนตัวลงอีก \$ 0.5 – 1 ต่อบาร์เรล เนื่องจากปริมาณน้ำมันสำรองและปริมาณน้ำมันในตลาดยังอยู่ในระดับสูง

ในไตรมาสที่ 4 แม้ว่าความต้องการใช้น้ำมันเพื่อความอบอุ่นจะเพิ่มขึ้น ทำให้ความต้องการน้ำมันดิบเข้ากลั่นสูงขึ้น แต่ก็ไม่สามารถลดระดับปริมาณสำรองลงมาอยู่ในระดับปกติได้ ตลาดน้ำมันยังประสบปัญหาน้ำมันล้นตลาดอยู่เช่นเดิม แม้ว่าในช่วงต้นไตรมาสการส่งออกน้ำมันในไนจีเรีย เม็กซิโก และออสเตรเลีย จะลดลงแล้วก็ตาม ส่งผลให้ราคาน้ำมันดิบในไตรมาสนี้ได้ตกลงไปอีกประมาณ \$ 1 ต่อบาร์เรล ราคาเฉลี่ยอยู่ในระดับ \$ 11.0-12.8 ต่อบาร์เรล สำหรับเหตุการณ์ตึงเครียดระหว่างสหรัฐอเมริกาและอิรัก ในช่วงต้นเดือนพฤศจิกายนไม่มีผลต่อตลาดน้ำมัน ทั้งนี้ เนื่องจากภาวะน้ำมันล้นตลาดมีอิทธิพลมากกว่า และการที่สหรัฐอเมริกา ได้ใช้กำลังทางอากาศโจมตีอิรักในช่วงกลางเดือนธันวาคม ก็ไม่ส่งผลต่อตลาดน้ำมันเช่นเดียวกันเนื่องจากเป็นเพียงช่วงสั้นๆ และสิ้นสุดอย่างรวดเร็ว

4.3.2 ราคาขายปลีกน้ำมันของไทย

ในปี 2541 ที่ผ่านมา แม้ว่าค่าเงินบาทจะอ่อนตัวลงถึง 18 บาทต่อเหรียญสหรัฐ โดยอยู่ในระดับเฉลี่ย 41.50 บาทต่อเหรียญสหรัฐ ทำให้ต้นทุนราคาน้ำมันสูงขึ้นจากส่วนนี้ แต่ราคาน้ำมันในตลาดโลกที่อ่อนตัวลงในระดับ \$ 7-9 ต่อบาร์เรล ก็ได้ส่งผลให้ต้นทุนราคาน้ำมันโดยรวมของไทยลดลง ราคาขายปลีกน้ำมันดีเซลจึงอ่อนตัวลงจากปีก่อนหน้า 27 สตางค์/ลิตร สำหรับน้ำมันเบนซินแม้ว่าต้นทุนจากผลของค่าเงินบาทและราคาตลาดโลกไม่สูงขึ้น แต่ราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินได้ปรับตัวขึ้น 1.13 – 1.40 บาท/ลิตร ซึ่งเป็นผลจากการที่รัฐได้ขึ้นภาษีสรรพสามิตน้ำมันเบนซิน 1 บาท/ลิตร เมื่อปลายเดือนกุมภาพันธ์

ในไตรมาส 1 ของปี 2541 แม้ว่าค่าเงินบาทจะอ่อนตัวลงจากช่วงปลายปีประมาณ 2 บาท/เหรียญสหรัฐ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ 47.1 บาท/เหรียญสหรัฐ แต่ราคาน้ำมันสำเร็จรูปในตลาดโลกที่อ่อนตัวลงในระดับ \$ 2-4 ต่อเหรียญสหรัฐ ก็ส่งผลให้ต้นทุนราคาน้ำมันของไทยถูกลง ราคาขายปลีกน้ำมันดีเซลได้ปรับตัวลดลง 43 สตางค์/ลิตร สำหรับน้ำมันเบนซินต้นทุนราคาน้ำมันที่ถูกลง ได้ถูกชดเชยด้วยการขึ้นภาษีสรรพสามิต ทำให้ราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินปรับตัวสูงขึ้น 19 สตางค์/ลิตร ในไตรมาสนี้

ในไตรมาสที่ 2 ค่าเงินบาทได้แข็งตัวขึ้นถึง 6.6 บาทต่อเหรียญสหรัฐ อยู่ในระดับ 40.5 บาท/เหรียญสหรัฐ เมื่อเสริมกับการอ่อนตัวลงของราคาน้ำมันในตลาดโลก ทำให้ราคาขายปลีกน้ำมันดีเซลปรับตัวลงถึง 1.45 บาท/ลิตร และต้นทุนที่ลดลงจากค่าเงินบาทที่แข็งตัวขึ้น ได้มีอิทธิพล

มากกว่าต้นทุนที่สูงขึ้นจากการแข็งตัว ของราคาเบนซินในตลาดโลก ราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินใน ไตรมาสนี้ปรับตัวลดลง 27-47 สตางค์/ลิตร

ในไตรมาสที่ 3 ค่าเงินบาทอยู่ในระดับทรงตัว แต่ราคาน้ำมันในตลาดโลกที่อ่อนตัวลง ได้ส่งผลให้ราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินและดีเซล ได้ปรับลดลง 66-79 สตางค์/ลิตร

ในไตรมาสที่ 4 ค่าเงินบาทของไทยได้แข็งตัวขึ้นอีก 4.3 บาทต่อเหรียญสหรัฐ อยู่ในระดับเฉลี่ย 37 บาทต่อเหรียญสหรัฐ และเมื่อรวมผลของราคาน้ำมันในตลาดโลกที่อ่อนตัวลงกว่า \$ 2 ต่อบาร์เรล มีผลให้ราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงของไทยได้ปรับตัวลดลงในระดับ 0.56-1.04 บาท/ลิตร

4.4 สถานการณ์ราคาน้ำมันในปี พ.ศ. 2542

4.4.1 ราคาน้ำมันดิบ

การลดปริมาณการผลิตของโอเปก และความร่วมมือจากประเทศเม็กซิโก นอร์เวย์ โอมาน และรัสเซีย รวม 2.1 ล้านบาร์เรลต่อวัน ได้ส่งผลให้น้ำมันดิบที่เข้าสู่ตลาดลดลงตั้งแต่ไตรมาสที่ 2 เป็นต้นมา ในขณะที่ความต้องการใช้น้ำมันในปี 2542 กลับเพิ่มขึ้น ทำให้ปริมาณสำรองทางการค้า ที่อยู่ในระดับสูงในช่วงต้นปีได้ลดลงเป็นลำดับ ซึ่งส่งผลต่อราคา ตั้งแต่ไตรมาสที่สอง ราคาน้ำมันดิบที่ตกต่ำ ก็กลับเพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับ ผลจากปริมาณน้ำมันสำรองที่ลดลงไปสู่ระดับที่ต่ำกว่าปกติ ทำให้ราคาน้ำมันดิบในปี 2542 ปรับตัวสูงขึ้นถึง \$ 5 ต่อบาร์เรล โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ \$ 17.3 – 19.4 ต่อบาร์เรล

ในไตรมาสที่ 1 อิรักได้เริ่มส่งออกน้ำมันดิบในระดับสูงกว่า 2 ล้าน บาร์เรลต่อวัน ปริมาณการผลิตจึงได้เพิ่มสูงขึ้น และแม้ว่าความต้องการน้ำมันดิบ ในไตรมาสนี้ สูงกว่าปริมาณการผลิตอยู่ 1.1 ล้านบาร์เรลต่อวัน และปริมาณน้ำมันสำรองเริ่มลดลงแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่สูงพอที่จะทำให้ระดับน้ำมันสำรองลดลงมาสู่ระดับปกติ ราคาน้ำมันดิบไตรมาสนี้จึงยังปรับตัวลดลง \$1 ต่อ บาร์เรล เฉลี่ยอยู่ในระดับ \$ 10.8 – 13.1 ต่อบาร์เรล ราคาน้ำมันดิบที่ตกต่ำทำให้ประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน ต้องออกมาเคลื่อนไหวที่จะพยุงราคาไม่ให้ตกต่ำลงไปอีก ในปลายเดือนมีนาคมโอเปก ได้มีข้อตกลงลดเพดานการผลิตไม่รวมอิรักลง 1.7 ล้านบาร์เรลต่อวัน และได้มีการปรับลดปริมาณการผลิตของอิหร่านด้วย โดยเพดานการผลิตไม่รวมอิรักอยู่ที่ 22.976 ล้านบาร์เรลต่อวัน เมื่อรวมปริมาณการผลิตที่ลดลงในปี 2541 โอเปกได้ลดปริมาณการผลิต รวม 4.6 ล้านบาร์เรลต่อวัน นอกจากนี้ เม็กซิโก นอร์เวย์ โอมาน และรัสเซีย ให้ความร่วมมือลดการผลิตลงอีก 0.4 ล้านบาร์เรลต่อวัน เริ่มตั้งแต่เดือนเมษายนเป็นต้นมา

ในไตรมาสที่ 2 ปริมาณน้ำมันดิบที่ออกสู่ตลาดได้ลดลง จากความร่วมมือในการลดปริมาณการผลิตที่ได้ผล โดยเฉพาะปริมาณการผลิตของกลุ่มโอเปกที่รวมอิรักได้ลดลงถึง 2.5 ล้าน บาร์เรลต่อวัน ทางด้านความต้องการแม้ว่าจะอ่อนตัวลงจากฤดูกาล แต่ความต้องการจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้เพิ่มสูงขึ้น ความต้องการใช้น้ำมันของสหรัฐได้เพิ่มสูงขึ้นมากกว่าร้อยละ 3 และความต้องการใช้น้ำมันของประเทศในเอเชีย ก็เพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจเริ่มปรับตัวดีขึ้น ในไตรมาสนี้ปริมาณความต้องการสูงกว่าปริมาณการผลิต 0.3 บาร์เรลต่อวัน และปริมาณน้ำมันสำรองได้เริ่มปรับตัวลดลงเป็นลำดับ ส่งผลให้ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้น โดยไตรมาสนี้ราคาน้ำมันดิบสูงขึ้นถึง \$4-5 ต่อบาร์เรล เฉลี่ยอยู่ในระดับ \$ 15.2-17.7 ต่อบาร์เรล ในเดือนพฤษภาคม สภาพความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ได้อนุมัติโครงการน้ำมันแก๊สอาหารและยาในรูปที่ 6 ของอิรัก มูลค่า 5.2 พันล้านดอลลาร์ โดยเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤษภาคม ถึง พฤศจิกายน

ในไตรมาสที่ 3 ความต้องการน้ำมันดิบเข้ากลั่นได้เพิ่มสูงขึ้น จากการเตรียมสำรองน้ำมันสำหรับฤดูหนาว และความต้องการใช้ที่สูงขึ้น จากภาวะเศรษฐกิจที่ฟื้นตัว ในขณะที่ปริมาณการผลิตถูกจำกัด ทำให้ปริมาณความต้องการน้ำมันดิบได้สูงกว่าปริมาณการผลิต 0.7 ล้าน บาร์เรลต่อวัน ซึ่งปกติแล้วในไตรมาสนี้ จะต้องเป็นช่วงที่เพิ่มสำรองน้ำมันดิบสำหรับใช้กลั่นในฤดูหนาว แต่จากการผลิตที่ถูกจำกัด ทำให้โรงกลั่นต้องนำน้ำมันสำรองออกมาใช้ ปริมาณน้ำมันสำรองได้ลดลงเป็นลำดับ สวนทางกับราคา น้ำมันดิบที่ยังพุ่งสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ราคาปรับตัวสูงขึ้น \$ 4.5-5 ต่อบาร์เรล อยู่ในระดับเฉลี่ย \$ 19.8-21.7 ต่อบาร์เรล

ในไตรมาสที่ 4 ความต้องการน้ำมันดิบเข้ากลั่นได้เพิ่มสูงขึ้นจาก ความต้องการน้ำมันเพื่อความอบอุ่น การขยายตัวทางเศรษฐกิจ และส่วนหนึ่งจากความต้องการสำรองเพื่อป้องกันปัญหา Y2K ที่อาจเกิดขึ้นในช่วงต้นปี 2000 ในขณะที่โอเปกตัดสินใจคงเพดานการผลิตไว้ในระดับเดิม ซึ่งแม้ว่าปริมาณการผลิตจริงของกลุ่มโอเปกจะเพิ่มขึ้น แต่ก็ถูกชดเชยด้วยการระงับการส่งออกของอิรัก 2.7 ล้านบาร์เรลต่อวัน ตั้งแต่กลางเดือนพฤศจิกายนถึงกลางเดือนธันวาคม ซึ่งอิรักประท้วงองค์การสหประชาชาติที่ไม่อนุมัติ โครงการขายน้ำมันแก๊สอาหารและยาในรูปที่ 7 เป็นเวลา 6 เดือนเหมือนเช่นเดิม ในไตรมาสนี้ปริมาณความต้องการที่สูงกว่าปริมาณการผลิตถึง 2.9 ล้าน บาร์เรลต่อวัน ได้ส่งผลให้ปริมาณน้ำมันสำรองได้ลดลงอย่างรวดเร็ว และในช่วงปลายปีได้ลดลงสู่ระดับต่ำสุดในรอบ 4 ปี ราคาน้ำมันดิบในไตรมาสนี้ได้สูงขึ้น \$3 ต่อบาร์เรล เฉลี่ยอยู่ในระดับ \$22.7 - 24.5 ต่อบาร์เรล

4.4.2 ราคาขายปลีกน้ำมันของไทย

ในปี 2542 ที่ผ่านมามีค่าเงินบาทเคลื่อนไหวในระดับ 36.7 –38.9 บาท/เหรียญสหรัฐ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ 37.95 บาท/เหรียญสหรัฐ แข็งตัวขึ้น 3.56 บาท/เหรียญสหรัฐ เมื่อเทียบกับปี 2541 ทำให้ต้นทุนราคาน้ำมันจากอัตราแลกเปลี่ยนถูกลงประมาณ 50 สตางค์/ลิตร ราคาน้ำมันในตลาดโลกที่แข็งตัวขึ้นในระดับ \$4 ต่อบาร์เรล (1 บาท/ลิตร) จึงทำให้ราคาขายปลีกน้ำมันเบนซิน และดีเซลในปี 2542 เฉลี่ยสูงขึ้นเพียง 0.13 และ 0.37 บาท/ลิตร

ในไตรมาสที่ 1 ค่าเงินบาททรงตัวอยู่ในระดับ 37.17 บาท/เหรียญสหรัฐ ราคาขายปลีกของไทยเปลี่ยนแปลงตามราคาตลาดจอร์จทาวน์ โดยมีทั้งขึ้นและลง แต่เฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับทรงตัว เช่นเดียวกับราคาน้ำมันของสิงคโปร์

ในไตรมาสที่ 2 ค่าเงินบาททรงตัวอยู่ในระดับ 37.29 บาท/เหรียญสหรัฐ ราคาน้ำมันสำเร็จรูปในตลาดจอร์จทาวน์ ซึ่งสูงขึ้นในระดับ \$3.2-4 ต่อบาร์เรล (0.75 –1.00 บาท/ลิตร) ได้ส่งผลให้ราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินออกเทน 95 เบนซินออกเทน 91 และดีเซลหมุนเร็วเฉลี่ยสูงขึ้น 0.88, 0.95 และ 0.86 บาท/ลิตร ตามลำดับ

ในไตรมาสที่ 3 ค่าเงินบาทได้อ่อนตัวลง 1.13 บาท/เหรียญสหรัฐ มาอยู่ในระดับ 38.42 บาท/เหรียญสหรัฐ ในขณะที่ราคาน้ำมันเบนซิน และดีเซลในตลาดจอร์จทาวน์แข็งขึ้น \$6.1 และ \$4.2 ต่อบาร์เรล ทำให้ต้นทุนราคาน้ำมันเบนซินและดีเซลสูงขึ้น 1.5 และ 1 บาท/ลิตร ราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินออกเทน 95 เบนซินออกเทน 91 และดีเซลหมุนเร็วในไตรมาสนี้ปรับตัวสูงขึ้น 1.44, 1.44 และ 0.96 บาท/ลิตร ตามลำดับ

ในไตรมาสที่ 4 ค่าเงินบาทได้อ่อนตัวลงมาเล็กน้อยอยู่ในระดับ 38.93 บาท/เหรียญสหรัฐ และราคาน้ำมันเบนซิน และดีเซลในตลาดจอร์จทาวน์ได้แข็งตัวขึ้น \$1 - \$3.5 ต่อบาร์เรล (25-85 สตางค์/ลิตร) ราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินออกเทน 95 เบนซินออกเทน 91 และดีเซลหมุนเร็วเฉลี่ยสูงขึ้น 0.79, 0.79 และ 1 บาท/ลิตร ตามลำดับ ในไตรมาสนี้ได้มีการปรับลดอัตราภาษีสรรพสามิตน้ำมันดีเซล ลงเป็นการชั่วคราว 3 เดือน (5 ตุลาคม 2542 –4 มกราคม 2543) ในระดับ 0.42 บาท/ลิตร ซึ่งมีผลทำให้ต้นทุนราคาน้ำมันดีเซลถูกลง 0.50 บาท/ลิตร

4.5 สถานการณ์ราคาน้ำมันในปี พ.ศ. 2543

4.5.1 ราคาน้ำมันดิบ

ในปี พ.ศ. 2543 ราคาน้ำมันดิบได้ปรับตัวสูงขึ้นประมาณ \$ 10US/บาร์เรล จากระดับ \$ 22-26 ต่อบาร์เรล ในเดือนมกราคม 2543 มาอยู่ในระดับเฉลี่ย \$32-36 ต่อบาร์เรล ในเดือน

พฤศจิกายน 2543 เนื่องจากประมาณสำรองน้ำมันดิบที่ลดลงสู่ระดับที่ต่ำมาก จากการลดปริมาณการผลิตเพื่อกดดันราคาของโอเปค ในขณะที่ภาวะเศรษฐกิจของโลกเริ่มฟื้นตัว ทำให้ความต้องการใช้น้ำมันของโลกเพิ่มขึ้น

ในไตรมาสที่ 1 ของปี 2543 จากเดือนมกราคม จนถึงต้นเดือนมีนาคม ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้นประมาณ \$ 6-8 ต่อบาร์เรล มาอยู่ที่ระดับ \$ 28-33 ต่อบาร์เรล เป็นผลมาจากการความต้องการน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้นในฤดูหนาว การจำกัดปริมาณการผลิตของกลุ่มโอเปคในปีที่ผ่านมา ทำให้ปริมาณสำรองน้ำมันดิบลดต่ำลงมาก ตั้งแต่ช่วงกลางเดือนมีนาคมจนถึงสิ้นไตรมาสแรก ราคาน้ำมันดิบปรับตัวลดลงอย่างรวดเร็วประมาณ \$ 4-6 ต่อบาร์เรล เนื่องจากมีการคาดการณ์ว่า กลุ่มโอเปคจะเพิ่มปริมาณการผลิตขึ้นอีกผลการประชุมของกลุ่มโอเปคในวันที่ 28 มีนาคม 2543 กลุ่มโอเปค 9 ประเทศ (ไม่รวมอิหร่าน) ตกลงเพิ่มปริมาณการผลิตขึ้นอีก 1.452 ล้านบาร์เรล/วัน และหากรวมอิหร่านจะเป็น 1.7 ล้านบาร์เรล/วัน ทำให้เพดานการผลิตโดยรวมอิหร่านของโอเปคเพิ่มขึ้นเป็น 22.976 ล้านบาร์เรล/วัน ประเทศนอกกลุ่มโอเปคคือ เม็กซิโก และนอร์เวย์เพิ่มการผลิตขึ้นอีก 150,000 และ 100,000 บาร์เรล/วัน ตามลำดับ มีผลตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน เป็นต้นไป

ในไตรมาสที่ 2 ช่วงต้นเดือนเมษายน ราคาน้ำมันดิบปรับตัวลดลงต่อเนื่องจากเดือนมีนาคมอีประมาณ \$ 4 ต่อบาร์เรล มาอยู่ที่ระดับ \$20-22 ต่อบาร์เรล จากการเพิ่มปริมาณการผลิตของโอเปค หลังจากนั้นตั้งแต่กลางเดือนเมษายนจนถึงต้นเดือนพฤษภาคมราคาน้ำมันดิบได้ปรับตัวสูงขึ้นอีกประมาณ \$7-8 ต่อบาร์เรล มาอยู่ที่ระดับ \$26-30 ต่อบาร์เรล เนื่องจากประมาณการใช้น้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้นจากภาวะเศรษฐกิจของโลกที่เริ่มฟื้นตัว รวมทั้งภาวะเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคเอเชียเริ่มฟื้นตัวจากวิกฤตการณ์ทางการเงิน ทำให้ความต้องการใช้น้ำมันเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ปริมาณสำรองน้ำมันดิบในตลาดโลก ก็ยังอยู่ในระดับที่ต่ำมาก ตั้งแต่กลางเดือนเมษายนจนถึงสิ้นเดือนมิถุนายน ราคาน้ำมันดิบค่อนข้างจะทรงตัว โดยมีราคาเคลื่อนไหวอยู่ที่ระดับ \$26-30 ต่อบาร์เรล

ในไตรมาสที่ 3 เดือนกรกฎาคม ราคาน้ำมันดิบปรับตัวลดลงประมาณ \$3-4 ต่อบาร์เรล มาอยู่ที่ระดับเฉลี่ย \$24-26 ต่อบาร์เรล เนื่องจากกลุ่มโอเปคเพิ่มปริมาณการผลิตขึ้นอีก 708,000 บาร์เรล/วัน เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม ทำให้ปริมาณน้ำมันออกสู่ตลาดมีมากขึ้น หลังจากนั้นตั้งแต่ปลายเดือนกรกฎาคมจนถึงกลางเดือนกันยายน ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็วประมาณ \$8-12 ต่อบาร์เรล จนเป็นระดับสูงสุดในรอบปี โดยมีราคาอยู่ที่ระดับ \$32-38 ต่อบาร์เรล ราคาน้ำมันดิบนี้เป็นระดับราคาสูงที่สุดนับตั้งแต่วิกฤตการณ์น้ำมันของโลกครั้งที่ 2 ในปี 2521 เป็นต้นมา เนื่องจากปริมาณสำรองน้ำมันดิบของโลกลดต่ำลงมากโดยสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศผู้บริโภคน้ำมันรายใหญ่ของโลกปริมาณสำรองลดต่ำลงมากที่สุดในรอบ 24 ปี รวมทั้งเป็นช่วงที่

ใกล้เข้าสู่ฤดูหนาวประเทศต่าง ๆ ยุโรปและสหรัฐอเมริกาเร่งสำรองน้ำมันไว้เพื่อใช้เป็นน้ำมันสำหรับความอบอุ่นในฤดูหนาว หลังจากช่วงกลางเดือนกันยายนราคาน้ำมันดิบเริ่มอ่อนตัวลงโดยปรับตัวลดลงประมาณ \$4-8 ต่อบาร์เรลมาเคลื่อนไหวอยู่ที่ระดับ \$28-30 ต่อบาร์เรล เนื่องจากประเทศต่าง ๆ เริ่มนำน้ำมันสำรองออกมาใช้สหรัฐอเมริกาให้นำน้ำมันดิบสำรองทางยุทธศาสตร์ (Strategic Petroleum Reserve) ออกมาใช้ 30 ล้านบาร์เรลและในวันที่ 10 กันยายน กลุ่มโอเปคได้ประกาศเพิ่มปริมาณการผลิตขึ้นอีก 800,000 บาร์เรล/วัน มีผลตั้งแต่วันที่ 30 ตุลาคม เป็นต้นไป

ในไตรมาสที่ 4 ตั้งแต่เดือนตุลาคม จนถึงกลางเดือนพฤศจิกายนราคาน้ำมันดิบค่อนข้างจะทรงตัวโดยเคลื่อนไหวอยู่ที่ระดับ \$30-32 ต่อบาร์เรล หลังจากนั้นจึงปรับตัวสูงขึ้นอีก \$2-3 ต่อบาร์เรล จนถึงปลายเดือนพฤศจิกายน จากนั้นราคาน้ำมันดิบได้ปรับตัวลดลงอย่างรวดเร็วในเดือนธันวาคม โดยปรับตัวลดลง \$10-12 ต่อบาร์เรล มาอยู่ที่ระดับ \$20-24 ต่อบาร์เรล เนื่องจากสภาพอากาศในฤดูหนาวไม่ได้หนาวเย็นเท่าที่ควร ทำให้ปริมาณน้ำมันดิบที่ประเทศต่าง ๆ สำรองไว้ใช้ในฤดูหนาวไม่ได้ลดลงมากนัก

4.5.2 ราคาขายปลีกน้ำมันของไทย

ในปี 2543 ค่าเงินบาทของไทยอ่อนตัวลงประมาณ 8 บาท/เหรียญสหรัฐมาอยู่ที่ระดับ 43-44 บาท/เหรียญสหรัฐทำให้ต้นทุนราคาน้ำมันจากค่าเงินบาทสูงขึ้นประมาณ 2 บาท/ลิตร และราคาน้ำมันสำเร็จรูปในตลาดจรสิงคโปร์ซึ่งใช้เป็นราคาอ้างอิงราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปของไทยปรับตัวสูงขึ้นประมาณ \$14-16 ต่อบาร์เรลทำให้ต้นทุนส่วนนี้เพิ่มขึ้น 3-4 บาท/ลิตร แต่ราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปของไทยปรับขึ้นน้อยกว่าต้นทุนที่เพิ่มขึ้น โดยเบนซินปรับตัวสูงขึ้นประมาณ 3 บาท/ลิตร และดีเซลปรับตัวสูงขึ้นประมาณ 4 บาท/ลิตร

ในไตรมาสที่ 1 ของปี 2543 ค่าเงินบาทของไทยอ่อนตัวลงประมาณ 1 บาท/เหรียญสหรัฐ มาอยู่ที่ระดับเฉลี่ย 38 บาท/เหรียญสหรัฐ ส่วนราคาน้ำมันสำเร็จรูปในตลาดจรสิงคโปร์ปรับตัวสูงขึ้นประมาณ \$10-12 ต่อบาร์เรล ทำให้ต้นทุนราคาน้ำมันของไทยทั้งสองส่วนนี้เพิ่มขึ้นประมาณ 3 บาท/ลิตร ราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินของไทยปรับตัวเพิ่มขึ้น 2.0 บาท/ลิตร ดีเซลปรับตัวเพิ่มขึ้น 1.8 บาท/ลิตร ซึ่งเป็นการปรับขึ้นน้อยกว่าต้นทุนที่เพิ่มขึ้นในเดือนมีนาคมราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปในตลาดจรสิงคโปร์ ปรับตัวลดลงประมาณ \$8-10 ต่อบาร์เรล ทำให้ราคาขายปลีกของไทยปรับตัวลดลงตาม โดยเบนซินปรับลดลง 1.3 บาท/ลิตร ดีเซลปรับลดลง 0.7 บาท/ลิตร

ในไตรมาสที่ 2 ค่าเงินบาทของไทยอ่อนตัวลงอีก 1.3 บาท/เหรียญสหรัฐ มาอยู่ที่ระดับ 39.3 บาท/เหรียญสหรัฐ ราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปในตลาดจรสิงคโปร์ปรับตัวสูงขึ้น \$6-8

ต่อบาร์เรล ทำให้ต้นทุนราคาน้ำมันของไทยสูงขึ้น 2.2 บาท/ลิตร ราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปของไทยในไตรมาสที่น้ำมันเบนซินปรับตัวเพิ่มขึ้น 1.6 บาท/ลิตร

ในไตรมาสที่ 3 ค่าเงินบาทอ่อนตัวลง 3.5 บาท/เหรียญสหรัฐ อยู่อัตราที่ระดับ 42.8 บาท/เหรียญสหรัฐ ส่วนราคาน้ำมันสำเร็จรูปในตลาดจอร์จทาวน์ปรับตัวสูงขึ้น \$8-10 ต่อบาร์เรล อยู่อัตราที่ระดับ \$40-42 ต่อบาร์เรลซึ่งเป็นระดับที่สูงที่สุดในปีนี้ ทำให้ต้นทุนราคาน้ำมันของไทยสูงขึ้น 2.8 บาท/ลิตร ซึ่งในช่วงนี้โรงกลั่นในประเทศได้ลดราคาหน้าโรงกลั่นลงเพื่อให้ผู้ค้าน้ำมันสามารถตรึงราคาขายปลีกน้ำมันในประเทศ ไม่ให้ปรับตัวสูงขึ้นเพิ่มบรรเทา ความเดือดร้อนของผู้บริโภค ราคาน้ำมันเบนซินและดีเซลของไทยในไตรมาสที่ 3 จึงปรับตัวสูงขึ้นเพียง 0.9 และ 1.6 บาท/ลิตร ตามลำดับ

ในไตรมาสที่ 4 ค่าเงินบาทของไทยอ่อนตัวลง 1.0 บาท/เหรียญสหรัฐ อยู่อัตราที่ระดับประมาณ 43.5-44.0 บาท/เหรียญสหรัฐ แต่ในช่วงไตรมาสที่ 4 ราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปในตลาดจอร์จทาวน์อ่อนตัวลง โดยเบนซินอ่อนตัวลงประมาณ \$3-4 ต่อบาร์เรล และดีเซลอ่อนตัวลง \$7-8 ต่อบาร์เรล ทำให้ต้นทุนราคาน้ำมันของไทยปรับตัวลดลง โดยเบนซินและดีเซลปรับตัวลดลง 0.64 และ 2.4 บาท/ลิตร ตามลำดับ ราคาขายปลีกของไทยน้ำมันเบนซินและดีเซลปรับตัวลดลง 1.2 และ 1.6 บาท/ลิตร ตามลำดับ

4.6 สถานการณ์ราคาน้ำมันในปี พ.ศ. 2544

4.6.1 ราคาน้ำมันดิบ

ราคาน้ำมันดิบเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2544 อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าปีที่แล้วประมาณ \$3-4 ต่อบาร์เรล โดยน้ำมันดิบดูไบและเบรนท์มีราคาอยู่ที่ระดับเฉลี่ย 22.9 และ 24.9 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล ตามลำดับ ในช่วงครึ่งแรกของปี พ.ศ. 2544 ราคาน้ำมันดิบยังอยู่ในระดับเฉลี่ยใกล้เคียงกับช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว ช่วงหลังของปี พ.ศ. 2544 ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกปรับตัวลดลงค่อนข้างมาก ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ราคาน้ำมันดิบปีนี้ปรับตัวลดลงมาก เกิดจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่หดตัวลง ทำให้ความต้องการใช้น้ำมันลดลง หลังเหตุการณ์การก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกาวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2544 ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกได้ปรับตัวลดลงกว่าร้อยละ 30 จากระดับประมาณ \$27-29 ต่อบาร์เรล อยู่อัตราที่ระดับ \$19-21 ต่อบาร์เรล ในขณะที่การก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกาไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการผลิตและการจัดหา น้ำมันดิบ แต่ส่งผลกระทบทำให้ความต้องการใช้น้ำมันลดลงมาก แม้ว่าในปีนี้นักกลุ่มโอเปคจะลดการผลิตลงแล้วถึง 3 ครั้ง แต่ก็ไม่

สามารถพยุงระดับราคาน้ำมันดิบให้อยู่ในช่วง Price Band ที่กำหนดไว้ในระดับ \$22-28 ต่อบาร์เรลได้

ไตรมาสที่ 1 เนื่องจากยังคงอยู่ในช่วงฤดูหนาวของซีกโลกค้ำเหนือ การลดประมาณการผลิตของกลุ่มโอเปค 1.5 ล้านบาร์เรล/วัน ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 ทำให้ราคาน้ำมันดิบ ตั้งแต่ต้นเดือนมกราคมจนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ปรับตัวสูงขึ้นประมาณ \$5-6 ต่อบาร์เรล ช่วงปลายไตรมาสที่ 1 ภาวะเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาและประเทศในกลุ่ม OECD เริ่มแสดงอาการชะลอตัว ส่งผลให้ความต้องการใช้น้ำมันลดลง ราคาน้ำมันดิบจึงปรับตัวลดลงประมาณ \$ 3-4 ต่อบาร์เรล

ไตรมาสที่ 2 กลุ่มโอเปคลดปริมาณการผลิตเป็นครั้งที่ 2 ของปีนี้อีก 1 ล้านบาร์เรล/วัน ในวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2544 จากภาวะเศรษฐกิจโลกมีแนวโน้มชะลอตัวอย่างชัดเจน ทำให้ความต้องการใช้น้ำมันของโลกลดลง ราคาน้ำมันดิบตั้งแต่ต้นเดือนเมษายนจนถึงปลายพฤษภาคมปรับตัวเพิ่มขึ้น \$4 – 5 ต่อบาร์เรล โดยน้ำมันดิบคูไบและเบรนท์ปรับตัวสูงขึ้นมาอยู่ที่ระดับ \$27-28 ต่อบาร์เรล และ \$29-30 ต่อบาร์เรล หลังเดือนพฤษภาคมจนถึงสิ้นเดือนมิถุนายน ราคาน้ำมันดิบปรับตัวลดลง \$3.5-4 ต่อบาร์เรล จากปริมาณสำรองทางการค้าเพิ่มสูงขึ้น และความต้องการใช้น้ำมันเริ่มชะลอตัวลงจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัวลง

ไตรมาสที่ 3 เป็นช่วงที่ประเทศต่าง ๆ เริ่มสำรองน้ำมันดิบไว้ใช้ในช่วงไตรมาส 4 ซึ่งเป็นฤดูหนาว นอกจากนี้ กลุ่มโอเปคประกาศลดปริมาณการผลิตอีก 1 ล้านบาร์เรล/วัน เริ่มมีผลในวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2544 เป็นครั้งที่ 3 ในรอบปีนี้ ทำให้ราคาน้ำมันดิบช่วงก่อนการก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกาวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2544 .ปรับตัวสูงขึ้น หลังเหตุการณ์ก่อวินาศกรรม ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกได้ปรับตัวลดลงอย่างรวดเร็วประมาณ \$ 6-8 บาร์เรล เพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจของโลก การขยายตัวของการขัดแย้งและการตอบโต้ของสหรัฐอเมริกาค่อกลุ่มผู้ก่อการร้าย ส่งผลซ้ำเติมให้ภาวะเศรษฐกิจโลกถดถอยมากยิ่งขึ้น ทำให้ความต้องการใช้น้ำมันของโลกลดลง ปริมาณน้ำมันดิบในตลาดมากกว่าความต้องการใช้ ส่งผลให้ปริมาณสำรองน้ำมันดิบในช่วงก่อนเข้าฤดูหนาวของปีนี้สูงกว่าปีที่ผ่านมา ราคาน้ำมันดิบเฉลี่ยเมื่อเทียบกับช่วงไตรมาส 2 ปรับตัวลดลงประมาณ \$ 1-2 ต่อบาร์เรล

ไตรมาสที่ 4 การก่อวินาศกรรมไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการจัดหาน้ำมันดิบ แต่ส่งผลกระทบต่อความรุนแรงต่อความต้องการใช้น้ำมันดิบของโลก จากภาวะเศรษฐกิจถดถอยทั่วโลก ทำให้ราคาน้ำมันดิบปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่องกว่าร้อยละ 30 ความต้องการใช้น้ำมันสำเร็จรูปลดลงค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำมันสำหรับเครื่องบิน เนื่องจากความกังวลของผู้โดยสารต่อการเดินทางโดยเครื่องบิน แม้ว่าการปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานจะทำให้

ความต้องการใช้น้ำมันสำหรับเครื่องบินเพิ่มขึ้นบ้าง แต่ก็ไม่สามารถชดเชยกับความต้องการใช้น้ำมันเครื่องบินในเชิงพาณิชย์ที่ลดลงได้ นอกจากนี้ยังมีสัญญาณปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้นจากกลุ่มนอกโอเปค โดยเฉพาะจากบริเวณทะเลเหนือ และจากประเทศในแถบทะเลสาบแคสเปียน

4.6.2 ราคาขายปลีกน้ำมันของไทย

ในเดือนมกราคม ราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินของไทยปรับขึ้น 1 ครั้ง จำนวน 30 สตางค์/ลิตร ปรับลง 1 ครั้ง จำนวน 20 สตางค์/ลิตร น้ำมันดีเซลปรับลง 1 ครั้ง จำนวน 20 สตางค์/ลิตร

เดือนกุมภาพันธ์ น้ำมันเบนซินปรับขึ้น 3 ครั้ง รวม 90 สตางค์/ลิตร ปรับลง 1 ครั้ง จำนวน 30 สตางค์/ลิตร น้ำมันดีเซลหมุนเร็วปรับขึ้น 2 ครั้ง รวม 50 สตางค์/ลิตร และปรับลง 3 ครั้ง รวม 70 สตางค์/ลิตร

ในช่วงแรกของเดือนมีนาคม ได้มีการปรับราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินและดีเซลขึ้น 1 ครั้ง 30 สตางค์/ลิตร ปรับลง 1 ครั้ง จำนวน 20 สตางค์/ลิตร โดยราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปของไทย ณ วันที่ 20 มีนาคม 2544 น้ำมันเบนซินออกเทน 95 , 91 , 87 และดีเซลหมุนเร็ว อยู่ที่ระดับ 16.39 , 15.39 , 14.97 และ 13.04 บาท/ลิตร ตามลำดับ

ในเดือนเมษายน ตลาดน้ำมันของไทย จากราคาน้ำมันในตลาดโลกที่ปรับตัวสูงขึ้น และค่าเงินบาทอ่อนตัวลงประมาณ 60 สตางค์ มาอยู่ที่ระดับ 45.8 บาท/เหรียญสหรัฐ ในช่วงปลายเดือน ทำให้ต้นทุนน้ำมันจากส่วนนี้สูงขึ้นประมาณ 10 สตางค์/ลิตร ต้นทุนจากเนื้อน้ำมันเบนซินเพิ่มขึ้น 1.8 บาท/ลิตร ราคาขายปลีกเบนซินปรับตัวสูงขึ้น 5 ครั้ง รวม 1.5 บาท/ลิตร ต้นทุนจากเนื้อน้ำมันดีเซลเพิ่มขึ้น 1.2 บาท/ลิตร ราคาน้ำมันดีเซลปรับตัวสูงขึ้น 4 ครั้ง รวม 1.2 บาท/ลิตร

เดือนพฤษภาคม ราคาน้ำมันเบนซินในตลาดโลกอ่อนตัวลงประมาณ \$6 ต่อบาร์เรล (1.7 บาท/ลิตร) ส่วนค่าเงินบาทของไทยทรงตัว ทำให้ราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินของไทยปรับตัวลดลง 3 ครั้ง รวม 80 สตางค์/ลิตร ส่วนน้ำมันดีเซลราคาไม่เปลี่ยนแปลง

ในเดือนมิถุนายน ราคาน้ำมันเบนซินและดีเซลในตลาดโลก โดยเฉลี่ยปรับตัวลดลงประมาณ \$5.0 และ \$2 ต่อบาร์เรล (1.4 และ 0.57 บาท/ลิตร) ค่าเงินบาทแข็งตัวขึ้นประมาณ 0.2 บาท/เหรียญสหรัฐ มาอยู่ที่ระดับ 45.3 บาท/เหรียญสหรัฐ ทำให้ราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินของไทยปรับตัวลดลง 6 ครั้ง รวม 1.6 บาท/ลิตร ส่วนน้ำมันดีเซลปรับตัวลดลง 4 ครั้ง รวม 80 สตางค์/ลิตร และปรับขึ้น 1 ครั้ง รวม 30 สตางค์/ลิตร

เดือนกรกฎาคม อัตราแลกเปลี่ยนของไทยอ่อนตัวลง 0.4 บาท/เหรียญสหรัฐ มาอยู่ที่ระดับ 45.8 บาท/เหรียญสหรัฐ ทำให้ต้นทุนน้ำมันสำเร็จรูปของไทย ในส่วนนี้เพิ่มขึ้นเล็กน้อย (ประมาณ 7 สตางค์/ลิตร) แต่ราคาน้ำมันสำเร็จรูปในตลาดโลกที่อ่อนตัวลง \$ 2 ต่อบาเรล ก็มีผลให้ราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูป ของไทยในเดือนนี้ น้ำมันเบนซินปรับขึ้น 1 ครั้ง 30 สตางค์/ลิตร ปรับลง 3 ครั้ง รวม 80 สตางค์/ลิตร ดีเซลหมุนเร็วปรับขึ้น 1 ครั้ง 30 สตางค์/ลิตร ปรับลง 3 ครั้ง รวม 80 สตางค์/ลิตร

เดือนสิงหาคม อัตราแลกเปลี่ยนของไทยแข็งตัวขึ้น 1.5 บาท/เหรียญสหรัฐ มาอยู่ที่ระดับ 44.3 บาท/เหรียญสหรัฐ ซึ่งทำให้ต้นทุนน้ำมันสำเร็จรูปของไทย ในส่วนนี้ลดลงประมาณ 45 สตางค์/ลิตร ราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงในเดือนนี้ แม้ต้นทุนจากค่าเงินบาท จะลดลง แต่ราคาน้ำมันในตลาดโลกที่แข็งตัว ก็มีผลให้ราคาน้ำมันเบนซินปรับขึ้น 4 ครั้ง รวม 1.2 บาท/ลิตร ปรับลดลง 1 ครั้ง 30 สตางค์/ลิตร และดีเซลหมุนเร็วปรับขึ้น 3 ครั้ง รวม 80 สตางค์/ลิตร ปรับลดลง 1 ครั้ง 30 สตางค์/ลิตร

เดือนกันยายน อัตราแลกเปลี่ยนของไทยอ่อนตัวลง 0.4 บาท/เหรียญสหรัฐ มาอยู่ที่ระดับเฉลี่ย 44.4 บาท/เหรียญสหรัฐ ราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงในเดือนนี้ น้ำมันเบนซินปรับขึ้น 4 ครั้ง รวม 1.2 บาท/ลิตร ปรับลดลง 3 ครั้ง รวม 90 สตางค์/ลิตร น้ำมันดีเซลปรับขึ้น 2 ครั้ง รวม 60 สตางค์/ลิตร ปรับลง 3 ครั้ง รวม 80 สตางค์/ลิตร วันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2544 ราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินออกเทน 95, 91 และดีเซลอยู่ที่ระดับ 15.99, 14.99 และ 13.94 บาท/ลิตร ตามลำดับ เพื่อรองรับผลกระทบของการก่อวินาศกรรม ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งอาจจะมีผลกระทบ ต่อการจัดหาน้ำมันในประเทศไทย รัฐบาลจึงออกมาตรการให้ผู้ค้าน้ำมัน เพิ่มปริมาณสำรองน้ำมัน จากร้อยละ 3 เป็น ร้อยละ 5 สำหรับน้ำมันที่ผลิตในประเทศ และจากร้อยละ 6 เป็นร้อยละ 10 สำหรับน้ำมันที่นำเข้าจากต่างประเทศ

เดือนตุลาคม ราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปของไทยปรับตัวลดลงตามราคาน้ำมันในตลาดโลก โดยน้ำมันเบนซินปรับตัวลดลง 7 ครั้ง รวม 1.9 บาท/ลิตร ดีเซลหมุนเร็วปรับตัวลดลง 4 ครั้งรวม 0.85 บาท/ลิตร

เดือนพฤศจิกายน ราคาน้ำมันในตลาดโลกยังคงปรับตัวลดลงต่อเนื่องจากเดือนที่ผ่านมา ทำให้ราคาขายปลีกของไทยปรับตัวลดลงตาม โดยเบนซินปรับตัวลดลง 3 ครั้ง รวม 0.8 บาท/ลิตร ดีเซลปรับตัวลดลง 4 ครั้ง รวม 1.0 บาท/ลิตร

เดือนธันวาคม ราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปของไทยปรับตัวตามราคาน้ำมันในตลาดโลก โดยเบนซินปรับขึ้น 2 ครั้ง รวม 60 สตางค์/ลิตร ส่วนดีเซลปรับลง 3 ครั้ง รวม 80 สตางค์/ลิตร

ลิตร ราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินออกเทน 95, 91 และดีเซลหมุนเร็ว ณ วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2544 อยู่ที่ระดับ 13.59, 12.59 และ 10.99 บาท/ลิตร ตามลำดับ

4.7 สถานการณ์ราคาน้ำมันในปี พ.ศ. 2545

4.7.1 ราคาน้ำมันดิบ

ในไตรมาสที่ 1 ราคาน้ำมันดิบของปี 2545 ปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องประมาณ \$5-6 ต่อบาร์เรล โดยปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อราคาน้ำมันดิบ คือ ความต้องการใช้น้ำมันของโลกเพิ่มสูงขึ้น จากภาวะเศรษฐกิจของโลกที่เริ่มฟื้นตัว โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา ประกอบกับความต้องการใช้น้ำมันสำหรับยานพาหนะ ที่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากเริ่มเข้าสู่ฤดูร้อน ในขณะที่อุปทานเริ่มดึงตัวจากการร่วมมือกันลดปริมาณการผลิตรวม 2 ล้านบาร์เรล/วัน ของกลุ่มโอเปค และประเทศผู้ส่งออกน้ำมันดิบรายใหญ่ที่อยู่นอกกลุ่มโอเปค ได้แก่ รัสเซีย เม็กซิโก นอร์เวย์ โอมาน และไนจีเรีย เริ่มมีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2545 เป็นต้นมา นอกจากนี้ สถานการณ์ความตึงเครียด ระหว่างสหรัฐอเมริกากับอิรัก ในการปราบปรามการก่อการร้าย ได้เป็นปัจจัยทางด้านจิตวิทยาที่ส่งผลกระทบต่อราคาน้ำมันดิบ เนื่องจากหากความขัดแย้งขยายตัว ออกไปมากขึ้น ก็จะส่งผลกระทบต่อ การส่งออกน้ำมันของตะวันออกกลาง ราคาน้ำมันดิบดูไบและเบรนท์เฉลี่ยของไตรมาส 1 อยู่ที่ระดับ \$20.10 และ \$21.51 ต่อบาร์เรล ตามลำดับ

เดือนมกราคม ราคาน้ำมันดิบช่วงต้นเดือนมกราคมปรับตัวสูงขึ้น เนื่องจากสภาพอากาศหนาวเย็นต่อเนื่องมาจากช่วงปลายปี 2544 ทำให้ความต้องการใช้น้ำมันเพื่อความอบอุ่นเพิ่มสูงขึ้นรวมทั้งการลดปริมาณการผลิตของกลุ่มโอเปค 1.5 ล้านบาร์เรล/วัน (เพดานการผลิตใหม่ไม่รวมอิรักลดลงเหลือ 21.7 ล้านบาร์เรล/วัน) และประเทศนอกกลุ่มโอเปคอีก 500,000 บาร์เรล/วัน มีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2545 เป็นต้นไป ทำให้มีปริมาณน้ำมันดิบออกสู่ตลาดน้อยลง แต่ในช่วงปลายเดือนราคาน้ำมันดิบได้อ่อนตัวลง จากสภาพอากาศที่อบอุ่นขึ้น ทำให้ความต้องการใช้น้ำมันลดลง ปริมาณสำรองทางการค้าเพิ่มสูงขึ้น โดยราคาน้ำมันดิบเฉลี่ยเดือนมกราคม ปรับตัวสูงขึ้นเล็กน้อยจากช่วงไตรมาส 4 ปี 2544 ประมาณ \$0.1-0.5 ต่อบาร์เรล

เดือนกุมภาพันธ์ ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้นอีก จากเหตุระเบิดที่หลุมขุดเจาะน้ำมันทางตอนเหนือ ของคูเวตบริเวณอัล-รูดายัน ทำให้ปริมาณการส่งออกน้ำมันดิบของคูเวตลดลง และจากเหตุประท้วงหยุดงานของพนักงานบริษัทน้ำมันแห่งชาติ ของเวเนซุเอล่า และการที่กลุ่มโอเปคพยายามเจรจา ให้รัสเซียร่วมมือ ขยายระยะเวลาการลดปริมาณการส่งออกไปจนถึงไตรมาส 2 รวมถึงความกังวลเกี่ยวกับความตึงเครียดระหว่างสหรัฐอเมริกากับอิรัก ในการปราบปราม

การก่อการร้ายโดยสหรัฐอเมริกาได้มีการตั้งขี้น้ำมันดิบปริมาณ 18.6 ล้านบาร์เรล เพื่อเป็นน้ำมันสำรองทางยุทธศาสตร์ ราคาน้ำมันดิบเฉลี่ยเดือนกุมภาพันธ์ปรับตัวสูงขึ้นประมาณ \$0.3-0.5 ต่อบาร์เรล

เดือนมีนาคม ราคาน้ำมันดิบยังคงปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องประมาณ \$2 ต่อบาร์เรล โดยมีสาเหตุมาจากความกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์ความตึงเครียด ระหว่างสหรัฐอเมริกาและอิรัก ที่ยังไม่ได้ข้อยุติ และความขัดแย้งในการเข้าไปตรวจสอบอาวุธในอิรักของสหประชาชาติ รวมถึงการที่กลุ่มโอเปค และประเทศนอกกลุ่มโอเปค ได้ข้อตกลง ที่จะขยายระยะเวลาการลดปริมาณการผลิตรวม 2 ล้านบาร์เรล/วัน ออกไปจนถึงไตรมาส 2 นอกจากนี้ โรงกลั่นต่างๆ ในสหรัฐอเมริกาได้เริ่มกลับมาเพิ่มกำลังการกลั่น จากการที่ค่าการกลั่นอยู่ในระดับดีขึ้น ทำให้ความต้องการใช้น้ำมันดิบ ในตลาดโลกเพิ่มสูงขึ้น ราคาน้ำมันดิบดูไบและเบรนท์ ณ วันที่ 27 มีนาคม 2545 อยู่ที่ระดับ \$23.9 และ \$25.0 ต่อบาร์เรล ตามลำดับ

ช่วงไตรมาส 2 ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกปรับตัวสูงขึ้นจากไตรมาส 1 ประมาณ \$3.6-\$4.8 ต่อบาร์เรล ซึ่งเกิดจากสถานการณ์ความขัดแย้งในตะวันออกกลางระหว่างอิสราเอลและปาเลสไตน์ รวมทั้งอิรักได้ออกมาเรียกร้องให้ประเทศมุสลิมที่เป็นผู้ส่งออกน้ำมันดิบคว่ำบาตรไม่ขายน้ำมันดิบให้สหรัฐอเมริกาที่สนับสนุนอิสราเอล แต่ประเทศมุสลิมส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย โดยอิรักได้ประกาศหยุดส่งออกน้ำมันดิบเริ่มตั้งแต่วันที่ 8 เมษายน 2545 รวมเป็นเวลา 30 วัน และได้กลับมาส่งออกน้ำมันดิบอีกครั้ง เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2545 ปริมาณการผลิตน้ำมันดิบในไตรมาส 2 ของกลุ่มโอเปค อยู่ในระดับ 23.1 ล้านบาร์เรล/วัน สูงกว่าโควตา 1.4 ล้านบาร์เรล/วัน ราคาน้ำมันดิบดูไบและเบรนท์เฉลี่ยของไตรมาส 2 อยู่ที่ระดับ \$24.36 และ \$25.12 ต่อบาร์เรลตามลำดับ หลังจากนั้นความขัดแย้งในตะวันออกกลางเริ่มผ่อนคลายลง ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกจึงเริ่มอ่อนตัวลงประมาณ \$2-3 ต่อบาร์เรล ตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นมา

เดือนเมษายน ความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างอิสราเอล-ปาเลสไตน์ เป็นปัจจัยทางจิตวิทยาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อตลาดน้ำมัน ทำให้ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกปรับตัวสูงขึ้นจากเดือนที่แล้วประมาณ \$1.6-2.2 ต่อบาร์เรล จากความขัดแย้งนี้ ทำให้อิรักซึ่งมีความขัดแย้งกับสหรัฐอเมริกาอยู่ก่อนแล้วได้ออกมาเรียกร้องให้กลุ่มอาหรับใช้น้ำมันเป็นอาวุธ เพื่อเป็นข้อต่อรองให้สหรัฐอเมริกายุติการสนับสนุนอิสราเอล โดยลิเบียและอิหร่านออกมาสับสนุนข้อเสนอของอิรักแต่มีข้อแม้ว่าประเทศมุสลิมอื่นๆ ที่เป็นผู้ส่งออกน้ำมันดิบจะต้องให้ความร่วมมือด้วย แต่คูเวตและซาอุดีอาระเบียไม่เห็นด้วยกับข้อเรียกร้องของอิรัก ทำให้อิรักประกาศหยุดการส่งออกน้ำมันดิบประเทศเดียวเป็นเวลา 30 วัน นอกจากนี้การประท้วงของคนงานบริษัทน้ำมันแห่งชาติเวเนซุเอลาก็มีส่วนผลักดันให้ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้น

เดือนพฤษภาคม ความตึงเครียดในตะวันออกกลางคลี่คลายลงในระดับหนึ่ง และอิรักได้กลับมาส่งออกน้ำมันดิบตั้งแต่วันที่ 8 พฤษภาคม 2545 หลังจากที่ได้หยุดการส่งออกน้ำมันดิบมาเป็นเวลา 30 วัน ทำให้ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกเริ่มอ่อนตัวลง นอกจากนี้ปริมาณการส่งออกของรัสเซียก็ยังเพิ่มสูงขึ้นตั้งแต่เดือนเมษายนที่ผ่านมา และนายกรัฐมนตรัสเซียประกาศว่าจะยกเลิกการจำกัดปริมาณการผลิตหลังสิ้นไตรมาส 2 ราคาน้ำมันดิบเบรนท์เดือนพฤษภาคมอ่อนตัวลง \$0.5 ต่อบาร์เรล ส่วนน้ำมันดิบดูไบราคาเฉลี่ยปรับตัวสูงขึ้นเล็กน้อยประมาณ \$0.2 ต่อบาร์เรล

เดือนมิถุนายน ราคาน้ำมันดิบอ่อนตัวลงต่อเนื่องมาจากช่วงปลายเดือนพฤษภาคม จากปริมาณน้ำมันดิบในตลาดโลกที่เพิ่มมากขึ้น โดยปริมาณการส่งออกของรัสเซียในเดือนพฤษภาคมยังคงเพิ่มสูงขึ้น ส่วนกลุ่มโอเปคปริมาณการส่งออกเพิ่มสูงขึ้นจากโควตาที่กำหนดไว้ประมาณ 1.4 ล้านบาร์เรล/วัน มาอยู่ที่ระดับ 25 ล้านบาร์เรล/วัน จนทำให้กลุ่มโอเปคออกมาประกาศหลังการประชุม ในวันที่ 22 มิถุนายน 2545 ที่กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรียว่าจะไม่เพิ่มปริมาณการผลิตขึ้นอีกในช่วงไตรมาส 3 ของปีนี้ ซึ่งจะทำให้ปริมาณการผลิตตามโควตาอย่างเป็นทางการของกลุ่มโอเปคอยู่ที่ระดับ 21.7 ล้านบาร์เรล/วัน ราคาน้ำมันดิบเฉลี่ยของเดือนมิถุนายนปรับตัวลดลงจากเดือนที่ผ่านมาประมาณ \$1.0-1.8 ต่อบาร์เรล โดยราคาน้ำมันดิบดูไบและเบรนท์ในวันที่ 28 มิถุนายน 2545 อยู่ที่ระดับ \$24.6 และ \$25.7 ต่อบาร์เรล ตามลำดับ

ในช่วงไตรมาส 3 ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้นจากช่วงไตรมาส 2 ประมาณ \$1.1-2.02 ต่อบาร์เรล จากการคาดการณ์ว่าความต้องการใช้น้ำมันดิบของโลกในไตรมาส 4 ซึ่งเป็นช่วงฤดูหนาวจะเพิ่มสูงขึ้นประมาณ 1.5-2.0 ล้านบาร์เรล/วัน ทำให้ประเทศต่าง ๆ เริ่มสำรองน้ำมันดิบเพิ่มมากขึ้น และจากความวิตกกังวลว่าอาจจะเกิดสงครามในตะวันออกกลางระหว่างสหรัฐอเมริกา กับอิรัก ประกอบกับผลการประชุมของกลุ่มโอเปค เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2545 ที่เมืองโอซาก้า ประเทศญี่ปุ่น ได้ตกลงที่จะคงปริมาณการผลิตสำหรับไตรมาส 4 ถึงกลางปี 2546 ไว้ที่ระดับเดิม 21.7 ล้านบาร์เรล/วัน แต่ปริมาณการผลิตจริงของกลุ่มโอเปคในไตรมาส 3 อยู่ในระดับ 23.3 ล้านบาร์เรล/วัน สูงกว่าโควตา 1.6 ล้านบาร์เรล/วัน ราคาน้ำมันดิบดูไบและเบรนท์เฉลี่ยของไตรมาส 3 อยู่ที่ระดับ \$ 25.54 และ \$26.91

เดือนกรกฎาคม ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้นจากระดับราคาเฉลี่ยของไตรมาส 2 ประมาณ \$0.3-0.7 ต่อบาร์เรล จากการคาดการณ์ว่า ความต้องการใช้น้ำมันดิบของโลกในช่วงไตรมาส 4 ซึ่งเป็นช่วงฤดูหนาวจะเพิ่มสูงขึ้นประมาณ 1.5-2.0 ล้านบาร์เรล/วัน ทำให้ประเทศต่างๆ เริ่มสำรองน้ำมันดิบเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ การประชุมของกลุ่มโอเปคในกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ได้ประกาศว่าจะไม่เพิ่มกำลังการผลิตขึ้นอีกในช่วงไตรมาส 3 ของปีนี้ และในช่วง

กลางเดือนกรกฎาคม สถาบันปิโตรเลียมของสหรัฐอเมริกาได้ออกมาแถลงตัวเลขปริมาณสำรองน้ำมันดิบทางการค้าของสหรัฐอเมริกาคต่ำลง 4 ล้านบาร์เรล มาอยู่ที่ระดับ 312.1 ล้านบาร์เรล/วัน

เดือนสิงหาคม ราคาน้ำมันดิบยังคงปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจากเดือนกรกฎาคม โดยมีสาเหตุมาจากความวิตกกังวลว่า อาจเกิดสงครามขึ้นในอ่าวเปอร์เซียระหว่างสหรัฐอเมริกากับอิรัก หากสงครามเกิดขึ้นจริงก็จะส่งผลกระทบต่อการผลิตและการส่งออกน้ำมันดิบจากตะวันออกกลาง โดยเฉพาะการส่งออกน้ำมันดิบของอิรักซึ่งมีประมาณ 2.1-2.3 ล้านบาร์เรล/วัน (ประมาณร้อยละ 2.5-3.0 ของปริมาณการผลิตของโลก) รวมถึงความไม่ชัดเจน ในเรื่องการเพิ่มปริมาณการผลิตของกลุ่มโอเปคสำหรับช่วงไตรมาส 4 ของปี 2545

เดือนกันยายน ราคาน้ำมันดิบยังคงปรับตัวสูงขึ้นจากเดือนที่แล้วประมาณ \$0.8-1.8 ต่อบาร์เรล จากความตึงเครียดระหว่างสหรัฐอเมริกากับอิรักยังไม่ผ่อนคลาย และการที่กลุ่มโอเปคไม่เพิ่มปริมาณการผลิตน้ำมันดิบสำหรับไตรมาส 4 โดยตกลงจะคงปริมาณการผลิตไว้เท่าเดิมที่ระดับ 21.7 ล้านบาร์เรล/วัน ประกอบกับการเกิดพายุโซนร้อน Isidore บริเวณอ่าวเม็กซิโก รวมทั้งสถาบันปิโตรเลียมของสหรัฐอเมริกา (API) ได้รายงานตัวเลขน้ำมันดิบสำรองของสหรัฐอเมริกา ลดลง 2.19 ล้านบาร์เรล เหลือ 289.8 ล้านบาร์เรล ราคาน้ำมันดิบดูไบ และเบรนท์ ในวันที่ 30 กันยายน 2545 อยู่ที่ระดับ \$27.50 และ \$28.85 ต่อบาร์เรล ตามลำดับ

ไตรมาส 4 ราคาน้ำมันดิบปรับตัวลดลงจากไตรมาส 3 ประมาณ \$0.1-0.4 ต่อบาร์เรล โดยในช่วงครึ่งแรกของไตรมาส ราคาปรับตัวลดลงประมาณ \$1-2 ต่อบาร์เรล จากสถานการณ์ในตะวันออกกลางผ่อนคลายลง โดยอิรักยอมรับมติการปลดอาวุธร้ายแรงของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติอย่างไม่มีเงื่อนไข ประกอบกับตลาดคาดว่า อุปทานน้ำมันดิบมีเพียงพอสำหรับช่วงฤดูหนาว จากอิรักส่งออกน้ำมันดิบเพิ่มขึ้นและกลุ่มโอเปคยังคงผลิตน้ำมันเกินโควตา แต่ในช่วงปลาย ไตรมาส 4 ราคาน้ำมันดิบได้ปรับตัวสูงขึ้น

4.7.2 ราคาขายปลีกน้ำมันของไทย

ราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงของประเทศไทยจะเปลี่ยนแปลงตามราคาผลิตภัณฑ์น้ำมันสำเร็จรูปในตลาดจอร์จทาวน์ และค่าเงินบาท โรงกลั่นน้ำมันของไทยใช้ราคาน้ำมันในตลาดจอร์จทาวน์เป็นฐานในการกำหนดราคาน้ำมันขายส่งหน้าโรงกลั่น โดยจะใช้ราคาเฉลี่ยย้อนหลังประมาณ 3 วัน ทำให้ราคาขายส่งหน้าโรงกลั่นของไทยปรับตัวตามราคาน้ำมันสำเร็จรูปในตลาดจอร์จทาวน์ในเวลาใกล้เคียงกัน ส่วนราคาขายปลีกน้ำมัน ณ สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง จะขึ้นอยู่กับราคาขายส่งหน้าโรงกลั่น ซึ่งเป็นต้นทุนของบริษัทผู้ค้าน้ำมัน และภาวะการแข่งขันในตลาดน้ำมันของประเทศไทย

ราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงในปี 2545 อยู่ในระดับใกล้เคียงกับปี 2544 โดยราคาขายปลีกเฉลี่ยของน้ำมันเบนซินออกเทน 95, 91 และน้ำมันดีเซลหมุนเร็วลดลง 0.23 ,0.23 และ 0.31 บาท/ลิตร มาอยู่ในระดับ 15.29, 14.29 และ 13.12 บาท/ลิตร ตามลำดับ โดยปัจจัยค่าเงินบาทในปี 2545 แข็งตัวขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา 1.5 บาท/เหรียญสหรัฐ ทำให้ต้นทุนราคาน้ำมันของไทยลดลงประมาณ 0.30 บาท/ลิตร

ไตรมาสที่ 1 ราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปเฉลี่ยปรับตัวสูงขึ้น เมื่อเทียบกับไตรมาส 4 ของปี 2544 ตามต้นทุนราคาน้ำมันสำเร็จรูปในตลาดจอร์จทาวน์และอัคราแลกเปลี่ยน โดยราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินออกเทน 95 และ 91 ปรับตัวสูงขึ้น 0.35 และ 0.35 บาท/ลิตร มาอยู่ที่ระดับ 14.15 และ 13.15 บาท/ลิตร ตามลำดับ ส่วนน้ำมันดีเซลหมุนเร็วปรับตัวลดลง 0.33 บาท/ลิตร มาอยู่ที่ระดับ 11.88 บาท/ลิตร

ไตรมาสที่ 2 ราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปเฉลี่ยปรับตัวสูงขึ้นจากไตรมาส 1 โดยราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินออกเทน 95, 91 และน้ำมันดีเซลหมุนเร็วปรับตัวสูงขึ้น 1.67 , 1.67 และ 1.4 บาท/ลิตร มาอยู่ที่ระดับ 15.82 , 14.82 และ 13.28 บาท/ลิตร ตามลำดับ

ไตรมาสที่ 3 ราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปเฉลี่ยปรับตัวลดลงจากไตรมาส 2 โดยราคาขายปลีกเบนซินออกเทน 95 , 91 และน้ำมันดีเซลหมุนเร็วปรับตัวลดลง 0.46 , 0.46 และ 0.05 บาท/ลิตร มาอยู่ที่ระดับ 15.36 , 14.36 และ 13.23 บาท/ลิตร ตามลำดับ

ไตรมาสที่ 4 ราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปเฉลี่ยปรับตัวสูงขึ้นจากไตรมาส 3 โดยราคาขายปลีกเบนซินออกเทน 95, 91 และน้ำมันดีเซลหมุนเร็วสูงขึ้น 0.50 , 0.50 และ 0.88 บาท/ลิตร มาอยู่ที่ระดับ 15.86 , 14.86 และ 14.11 บาท/ลิตร ตามลำดับ

4.8 สถานการณ์ราคาน้ำมันในปี พ.ศ. 2546

4.8.1 ราคาน้ำมันดิบ

ราคาน้ำมันดิบเฉลี่ยของปี 2546 อยู่ที่ระดับ \$27-31 ต่อบาร์เรล ปรับตัวสูงขึ้นประมาณ \$3-5 ต่อบาร์เรล เมื่อเทียบกับปี 2545 ซึ่งเป็นผลมาจากมาตรการคงปริมาณการผลิตของกลุ่มโอเปคไว้ที่ระดับ 25.4 ล้านบาร์เรล/วัน และในช่วงปลายปีกลุ่มโอเปคได้ลดปริมาณการผลิตลง 0.9 ล้านบาร์เรล/วัน มาอยู่ที่ระดับ 24.5 ล้านบาร์เรล/วัน เริ่มมีผลตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2546 โดยขอความร่วมมือจากประเทศสมาชิกลดปริมาณการผลิตลง เพื่อให้อยู่ในระดับโควตาที่ได้รับ ในขณะที่มีการเก็บสะสมน้ำมันเพื่อความอบอุ่นมากขึ้น จากสภาพอากาศหนาวเย็นที่รุนแรงที่สุดของสหรัฐอเมริกาในรอบ 7 ปี และสะสมไว้ใช้ใน ช่วงเทศกาลคริสต์มาส รวมทั้งความขัดแย้งใน

พื้นที่ต่าง ๆ เช่น อิสรเอลและปาเลสไตน์ ปากีสถานและอินเดีย โดยมีรายละเอียดความเคลื่อนไหวของราคาในแต่ละไตรมาสสรุปได้ดังนี้

ไตรมาสที่ 1 ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงไตรมาส 4 ปี 2545 ประมาณ \$3.2-5.7 ต่อบาร์เรล โดยปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อราคาน้ำมันดิบ คือ ความวิตกกังวลเกี่ยวกับสงครามระหว่างสหรัฐอเมริกากับอิรักประกอบกับความต้องการใช้น้ำมันของสหรัฐอเมริกาที่สูงขึ้นจากภาวะเศรษฐกิจที่เริ่มฟื้นตัว และสภาพอากาศที่หนาวเย็นรุนแรงที่สุดในรอบ 7 ปี ทำให้ความต้องการใช้น้ำมันเพื่อความอบอุ่นมากขึ้น ในขณะที่อุปทานดิ่งตัวเนื่องจากเวเนซุเอล่าและไนจีเรียลดการส่งออก จากปัญหาการประท้วงนัดหยุดงานเพื่อคัดค้านการที่รัฐบาลเวเนซุเอล่ามีนโยบายจะปล่อยลอยตัวราคาน้ำมัน และเหตุการณ์จลาจลระหว่างชนกลุ่มน้อยของไนจีเรีย จามลำดับ ประกอบกับความแปรปรวนของสภาพอากาศในหลายพื้นที่ ได้แก่ บริเวณประเทศรัสเซีย แถบทะเลบอลติก ยุโรปและทะเลเมดิเตอร์เรเนียนทำให้การขนส่งน้ำมันประสบปัญหาล่าช้า แต่ในช่วงปลายไตรมาส ราคาน้ำมันดิบได้ปรับตัวลดลง มาอยู่ที่ระดับ \$ 25-27 ต่อบาร์เรล หลังจากสงครามในตะวันออกกลางระหว่างสหรัฐอเมริกากับอิรักได้ยุติลงในระยะสั้น และไม่มีผลกระทบต่อการผลิตและการขนส่งน้ำมันในบริเวณอ่าวเปอร์เซีย ประกอบกับโอเปกยังคงผลิตน้ำมันดิบเกินโควตา 1.95 ล้านบาร์เรล/วัน และเบรนท์เฉลี่ยของไตรมาส 1 อยู่ที่ระดับ \$28.39 และ \$ 31.14 ต่อบาร์เรล ตามลำดับ

ไตรมาสที่ 2 ราคาน้ำมันดิบปรับตัวลดลงเมื่อเทียบกับช่วงไตรมาส 1 ประมาณ \$4.0-5.2 ต่อบาร์เรล โดยช่วงต้นไตรมาสราคาน้ำมันดิบปรับตัวลดลงจากปัจจัยหลักคือ อุปสงค์ในตลาดลดลงหลังจากสิ้นสุดฤดูหนาว ทำให้ความต้องการใช้น้ำมันเพื่อความอบอุ่นลดลง ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจของโลกที่ซบเซา เนื่องจากโรคระบาด SARS ในขณะที่อุปทานในตลาดเพิ่มขึ้นจากการกลับมาส่งออกน้ำมันดิบของเวเนซุเอล่าและไนจีเรีย ช่วงปลายไตรมาสราคาน้ำมันดิบปรับตัว สูงขึ้นเนื่องจากอุปทานในตลาดลดลงจากเหตุระเบิดท่อน้ำมันในรัฐเท็กซัส สหรัฐอเมริกา รวมทั้ง ผลการประชุมโอเปกในวันที่ 11 มิถุนายน 2546 ณ กรุงโคฮาร์ ประเทศการ์ตาได้มีมติให้คงปริมาณการผลิตไว้ที่ระดับ 25.4 ล้านบาร์เรล/วัน แต่โอเปกยังคงผลิตน้ำมันดิบเกินโควตาประมาณ 1.06 ล้านบาร์เรล/วัน ในขณะที่อุปสงค์เพิ่มขึ้นจากสหรัฐอเมริกา เนื่องจากเข้าสู่ฤดูท่องเที่ยว แต่ปริมาณสำรองน้ำมันดิบและน้ำมันเบนซินของสหรัฐอเมริกายู่ในระดับต่ำ ราคาน้ำมันดิบดูไบและเบรนท์เฉลี่ยของไตรมาส 2 อยู่ที่ระดับ \$24.44 และ \$25.90 ต่อบาร์เรล ตามลำดับ

ไตรมาสที่ 3 ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงไตรมาส 2 ประมาณ \$1.2-2.4 ต่อบาร์เรล อุปทานในตลาดลดลง จากเหตุการณ์ความไม่สงบภายในประเทศอิรักที่มีอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าสงครามระหว่างสหรัฐอเมริกากับอิรักจะยุติลงตั้งแต่ในช่วงไตรมาส 1 โดยเฉพาะเหตุ

ระเบิดท่อขนส่งน้ำมันดิบ รวมทั้ง ปัญหาภายในประเทศในจอร์เจีย และเวเนซุเอล่า ส่งผลให้การผลิตและส่งออกน้ำมันดิบไม่เป็นไปตามที่คาดการณ์ไว้ นอกจากนี้ผลการประชุมกลุ่มโอเปค เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2546 ได้มีมติปรับลดแผนการผลิตลง 0.9 ล้านบาร์เรล/วัน มาอยู่ที่ระดับ 24.5 ล้านบาร์เรล/วัน เริ่มมีผลตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2546 ราคาน้ำมันดูไบและเบรนท์เฉลี่ยของไตรมาส 3 อยู่ที่ระดับ \$26.57 และ \$28.34 ต่อบาร์เรล ตามลำดับ

ไตรมาสที่ 4 ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงไตรมาส 3 ประมาณ \$1.0-1.8 ต่อบาร์เรล จากความกังวลเรื่องอุปทานที่อาจไม่เพียงพอกับอุปสงค์ที่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากสภาพอากาศในสหรัฐอเมริกายังคงต่ำกว่าปกติยาวนานกว่าที่คาดไว้ ทำให้มีการสะสมน้ำมันเพื่อความอบอุ่นและไว้ใช้ในช่วงคริสต์มาสมากขึ้น ในขณะที่รัสเซียประสบปัญหาการขนส่งน้ำมันทางเรือ เนื่องจากสภาพอากาศที่แปรปรวน นอกจากนี้โอเปคได้ประกาศไม่ปรับเพิ่มกำลังการผลิตน้ำมันดิบแม้ว่าราคา OPEC Basket จะปรับตัวสูง กว่าระดับ \$28 ต่อบาร์เรล ติดต่อกัน 20 วันทำการ โดยให้เหตุผลว่าราคาน้ำมันดิบที่อยู่ในระดับสูง เป็นผลมาจากการซื้อขายเก็งกำไรในตลาด และค่าเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกาคืออ่อนตัวลง ซึ่งไม่ได้เป็นผลมาจากระดับอุปสงค์อุปทานในตลาด ราคาน้ำมันดิบดูไบและเบรนท์เฉลี่ยของ ไตรมาส 4 อยู่ที่ระดับ \$27.67 และ \$29.33 ต่อบาร์เรล ตามลำดับ

4.8.2 ราคาขายปลีกน้ำมันของไทย

ราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงในปี 2546 ปรับตัวสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2545 โดยราคาน้ำมันเบนซินออกเทน 95 , 91 และดีเซลหมุนเร็วปรับตัวสูงขึ้น 1.35 , 2.36 และ 0.90 บาท/ลิตร ตามลำดับ โดยปัจจัยค่าเงินบาทในปี 2546 แข็งตัวขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2545 ประมาณ 1.48 บาท/เหรียญสหรัฐ ทำให้ต้นทุนราคาน้ำมันของไทยเพิ่มขึ้น แต่ราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปของไทยยังต่ำกว่าระดับราคาน้ำมันในตลาดโลก จากการที่รัฐบาลมีมาตรการช่วยเหลือเพื่อบรรเทาผลกระทบต่อประชาชน จากปัญหาราคาน้ำมันแพง โดยตรึงราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินออกเทน 95 , 91 และดีเซลหมุนเร็ว ณ กรุงเทพมหานคร ไว้ที่ระดับ 16.99 , 15.99 และ 14.79 บาท/ลิตร ตามลำดับ ในช่วงวันที่ 8 กุมภาพันธ์-19 พฤษภาคม 2546

ไตรมาสที่ 1 ราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปเฉลี่ยปรับตัวสูงขึ้นจากไตรมาส 4 ปี 2545 โดยราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินออกเทน 95 , 91 และดีเซลหมุนเร็วปรับตัวสูงขึ้น 1.08 , 1.08 และ 0.65 บาท/ลิตร ตามลำดับ แต่ราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปของไทยยังต่ำกว่าระดับราคาน้ำมันในตลาดโลก จากการที่รัฐบาลมีมาตรการช่วยเหลือเพื่อบรรเทาผลกระทบต่อประชาชนจากปัญหาน้ำมันราคาแพง โดยตรึงราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินออกเทน 95 , 91 และดีเซลหมุนเร็ว ณ

กรุงเทพมหานครไว้ที่ระดับ 16.99 , 14.99 และ 14.79 บาท/ลิตร ตามลำดับ เริ่มตั้งแต่วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2546 เป็นต้นมา โดยราคาขายปลีกเฉลี่ยไตรมาส 1 ของน้ำมันเบนซินออกเทน 95 , 91 และดีเซลหมุนเร็ว อยู่ที่ระดับ 16.95 , 15.95 และ 14.77 บาท/ลิตร ตามลำดับ

ไตรมาสที่ 2 ราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปเฉลี่ยปรับตัวลดลงจากไตรมาส 1 ตามราคาน้ำมันสำเร็จรูปในตลาดจอร์จทาวน์ที่ปรับตัวลดลง ทำให้รัฐบาลยุติมาตรการตรึงราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ในวันที่ 20 พฤษภาคม 2546 โดยปรับราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินออกเทน 95, 91 และดีเซลหมุนเร็ว ลดลง 0.78 , 0.78 และ 0.93 บาท/ลิตร ตามลำดับ ซึ่งราคาขายปลีกเฉลี่ยไตรมาส 2 ของน้ำมันเบนซินออกเทน 95 , 91 และดีเซลหมุนเร็ว อยู่ที่ระดับ 16.17 , 15.17 และ 13.84 บาท/ลิตร ตามลำดับ

ไตรมาสที่ 3 ราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินออกเทน 95 และ 91 ปรับตัวสูงขึ้นเมื่อเทียบกับไตรมาส 2 ประมาณ 0.48 และ 0.49 บาท/ลิตร มาอยู่ที่ระดับ 16.78 และ 15.66 บาท/ลิตร ตามลำดับ ส่วนน้ำมันดีเซลหมุนเร็วปรับตัวลดลง 0.41 บาท/ลิตร มาอยู่ที่ระดับ 13.43 บาท/ลิตร

ไตรมาสที่ 4 ราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินออกเทน 95 ทรงตัวอยู่ที่ระดับ 16.65 บาท/ลิตร ราคาน้ำมันเบนซินออกเทน 91 ปรับตัวสูงขึ้นเมื่อเทียบกับไตรมาส 3 ประมาณ 0.16 บาท/ลิตร มาอยู่ที่ระดับ 15.82 บาท/ลิตร ส่วนน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว ปรับตัวสูงขึ้น 0.60 บาท/ลิตร มาอยู่ที่ระดับ 14.08 บาท/ลิตร

4.9 สถานการณ์ราคาน้ำมันในปี พ.ศ. 2547

4.9.1 ราคาน้ำมันดิบ

ในช่วงไตรมาส 1 ปี 2547 ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงไตรมาส 4 ปี 2546 ประมาณ \$1.62 -4.12 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล อุปทานในตลาดลดลงจากเหตุการณ์ประท้วงในเวเนซุเอลา และเหตุระเบิดในอิรัก ประกอบกับความกังวลเกี่ยวกับอุปทานน้ำมันที่อาจไม่เพียงพอเนื่องจากสภาพอากาศในสหรัฐอเมริกาที่อุณหภูมิต่ำกว่าปกติยาวนานกว่าที่คาดไว้ ทำให้มีความต้องการใช้น้ำมันเพื่อความอบอุ่นและก๊าซธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ปริมาณน้ำมันดิบสำรองของสหรัฐอเมริกาลดลง 5 ล้านบาร์เรล มาอยู่ที่ระดับ 264 ล้านบาร์เรล รวมทั้ง ประเทศสมาชิกโอเปคปรับลดปริมาณการผลิตลง เช่น ซาอุดีอาระเบีย อิหร่าน ในจีเรีย และอัลจีเรีย เพื่อให้เป็นไปตามโควตาที่ได้รับ ราคาน้ำมันดิบดูไบและเบรนท์เฉลี่ยของไตรมาส 1 อยู่ในระดับ \$29.54 และ \$31.71 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล ตามลำดับ

ในช่วงไตรมาส 2 ปี 2547 ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงไตรมาส 1 ปี 2547 ประมาณ \$ 2.95 - \$3.83 ต่อบาร์เรล จากความวิตกกังวลว่าอุปทานน้ำมันดิบจะหยุดชะงักจากเหตุการณ์ดิ่งเคียดในตะวันออกกลาง โดยอิรักเลื่อนการส่งมอบน้ำมันดิบออกไปเนื่องจากปัญหาเรือขนส่ง ประกอบกับราคาน้ำมันเบนซินในตลาด NYMEX ปรับตัวสูงขึ้นจากเหตุการณ์โรงกลั่นสหรัฐอเมริกาปิดฉุกเฉิน ในขณะที่ปริมาณสำรองน้ำมันดิบและน้ำมันเบนซินในสหรัฐอเมริกาลดลง 1.1 และ 0.7 ล้านบาร์เรล ตามลำดับ ราคาน้ำมันดิบดูไบและเบรนท์เฉลี่ยของไตรมาส 2 อยู่ในระดับ \$33.37 และ \$35.44 ต่อบาร์เรล ตามลำดับ

ไตรมาสที่ 3 ปี 2547 ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงไตรมาส 2 ปี 2547 ประมาณ \$2.80-7.23 ต่อบาร์เรล ราคาน้ำมันดูไบและเบรนท์เฉลี่ยของไตรมาส 3 อยู่ในระดับ \$36.18 และ \$40.47 ต่อบาร์เรล ตามลำดับ

4.9.2 ราคาขายปลีกน้ำมันของไทย

ไตรมาสที่ 1 ปี 2547 ราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปเฉลี่ยของไทย ปรับตัวสูงขึ้นเมื่อเทียบกับไตรมาส 1 ปี 2546 ตามราคาน้ำมันสำเร็จรูปในตลาดจอร์จทาวน์และจากการตรึงราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ในวันที่ 10 มกราคม 2547 โดยราคาขายปลีกเฉลี่ยของน้ำมันเบนซินออกเทน 95, 91 และดีเซลหมุนเร็ว อยู่ที่ระดับ 17.03 , 16.23 และ 14.58 บาท/ลิตร ตามลำดับ

ไตรมาสที่ 2 ปี 2547

เดือนเมษายน รัฐบาลได้มีนโยบายตรึงราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินออกเทน 95, 91 และดีเซลหมุนเร็ว ณ กรุงเทพมหานคร อยู่ที่ระดับ 16.99, 16.19 และ 14.59 บาท/ลิตร ตามลำดับ เริ่มตั้งแต่วันที่ 10 มกราคม 2547 เป็นต้นมา โดยราคาขายปลีกเฉลี่ยเดือนเมษายนของน้ำมันเบนซินออกเทน 95, 91 และดีเซลหมุนเร็วอยู่ที่ระดับ 16.99 , 16.19 และ 14.59 ตามลำดับ

เดือนพฤษภาคม รัฐบาลได้มีนโยบายตรึงราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินออกเทน 95, 91 และดีเซลหมุนเร็ว ณ กรุงเทพมหานคร อยู่ที่ระดับ 16.99, 16.19 และ 14.59 บาท/ลิตร ตามลำดับ เริ่มตั้งแต่วันที่ 10 มกราคม 2547 เป็นต้นมา แต่เนื่องจากราคาน้ำมันในตลาดโลกยังคงปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเพื่อลดภาระการจ่ายเงินสดของกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงกระทรวงพลังงานจึงได้ปรับราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินออกเทน 95 , 91 เพิ่มขึ้น 0.60 บาท/ลิตร มาอยู่ที่ระดับ 17.59 และ 16.79 บาท/ลิตร ตามลำดับ มีผลตั้งแต่วันที่ 7 พฤษภาคม 2547 เป็นต้นไป โดยราคาขายปลีกเฉลี่ยเดือนพฤษภาคมของน้ำมันเบนซินออกเทน 95 , 91 และดีเซลหมุนเร็วอยู่ที่ระดับ 17.47 , 16.67 และ 14.59 บาท/ลิตร ตามลำดับ

เดือนมิถุนายน กระทรวงพลังงานได้มีการปรับราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินทุกชนิดเพิ่มขึ้น 2 ครั้ง ๆ ละ 0.60 บาท/ลิตร ในวันที่ 8 และ 18 มิถุนายน 2547 โดยราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินออกเทน 95 , 91 และดีเซลหมุนเร็ว อยู่ที่ระดับ 18.79, 17.99 และ 14.59 บาท/ลิตร ตามลำดับ ราคาขายปลีกเฉลี่ยเดือนมิถุนายนของน้ำมันเบนซินออกเทน 95, 91 และดีเซลหมุนเร็วอยู่ที่ระดับ 18.28 , 17.48 และ 14.59 บาท/ลิตร ตามลำดับ

ไตรมาสที่ 3 ราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปของไทยปรับตัวสูงขึ้นเมื่อเทียบกับไตรมาส 2 ปี 2547 จากการปรับราคาขายปลีกในไตรมาส 3 จำนวน 5 ครั้ง ๆ ละ 0.60 บาท/ลิตร รวม 3 บาท/ลิตร (28 ก.ค. , 6 ส.ค. , 11 ส.ค. , 17 ส.ค. และ 24 ส.ค.) โดยราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินออกเทน 95 , 91 และดีเซลหมุนเร็ว ณ วันที่ 24 สิงหาคม อยู่ที่ระดับ 21.79 , 20.99 และ 14.59 บาท/ลิตร ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

เดือนกรกฎาคม ได้มีการปรับราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินเพิ่มขึ้น 0.60 บาท/ลิตร ในวันที่ 29 กรกฎาคม 2547 โดยราคาขายปลีกเฉลี่ยเดือนกรกฎาคมของน้ำมันเบนซินออกเทน 95, 91 และดีเซลหมุนเร็วอยู่ที่ระดับ 18.85 , 18.05 และ 14.59 บาท/ลิตร ตามลำดับ

เดือนสิงหาคม กระทรวงพลังงานมีการปรับราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินทุกชนิดเพิ่มขึ้น 4 ครั้ง ๆ ละ 0.60 บาท/ลิตร รวมเป็น 2.40 บาท/ลิตร ในวันที่ 6 , 11 , 17 และ 24 สิงหาคม 2547 โดยราคาขายปลีกเฉลี่ยเดือนสิงหาคมของน้ำมันเบนซินออกเทน 95 , 91 และดีเซลหมุนเร็วอยู่ที่ระดับ 20.61 , 19.94 และ 14.59 บาท/ลิตร ตามลำดับ

เดือนกันยายน ในระหว่างวันที่ 1-20 กันยายน 2547 ราคาขายปลีกน้ำมันทุกชนิดไม่มีการเปลี่ยนแปลง โดยราคาขายปลีกเฉลี่ยเดือนกันยายนของน้ำมันเบนซินออกเทน 95 , 91 และดีเซลหมุนเร็วอยู่ที่ระดับ 21.79 , 20.99 และ 14.59 บาท/ลิตรตามลำดับ

ตารางที่ 4.1 สถานการณ์ราคาน้ำมันดิบในช่วงปีพ.ศ. 2539 ถึงพ.ศ. 2547

(หน่วย : ดอลลาร์ / บาร์เรล)

ช่วงเวลา	โอมาน	ดูไบ	เบรนท์	WTI	ทากิธ	
2539 /	ไตรมาส 1	16.95	16.43	18.83	20.25	20.64
	ไตรมาส 2	17.88	17.27	19.66	21.76	20.36
	ไตรมาส 3	19.53	18.91	21.09	22.36	21.57
	ไตรมาส 4	21.94	21.50	23.84	22.36	25.30
2540 /	ไตรมาส 1	20.21	19.38	21.35	22.76	23.67
	ไตรมาส 2	18.16	17.51	18.31	20.01	20.60
	ไตรมาส 3	17.78	17.68	18.63	19.78	19.53
	ไตรมาส 4	18.26	18.18	19.07	19.96	20.34
2541 /	ไตรมาส 1	12.67	12.43	14.45	15.96	14.72
	ไตรมาส 2	12.36	12.24	13.78	14.60	14.35
	ไตรมาส 3	12.26	12.49	12.79	14.16	13.49
	ไตรมาส 4	11.06	11.52	11.49	12.83	12.71
2542 /	ไตรมาส 1	10.88	11.07	11.53	13.06	12.46
	ไตรมาส 2	15.21	15.25	15.79	17.66	16.64
	ไตรมาส 3	19.84	19.75	20.96	21.75	21.70
	ไตรมาส 4	23.04	22.73	24.26	24.57	24.56
2543 /	ไตรมาส 1	25.09	24.38	27.09	28.83	27.27
	ไตรมาส 2	25.48	25.08	27.21	28.87	28.22
	ไตรมาส 3	28.21	27.68	31.26	31.73	32.42
	ไตรมาส 4	27.17	27.64	30.19	32.08	31.28
2544 /	ไตรมาส 1	23.58	23.70	26.31	28.78	26.92
	ไตรมาส 2	25.31	25.15	27.56	27.85	28.35
	ไตรมาส 3	24.11	24.04	25.57	26.64	25.66
	ไตรมาส 4	18.43	18.30	19.64	20.23	20.41

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ช่วงเวลา	โอมาน	ดูไบ	เบรนท์	WTI	ทากิธ	
2545 / ไตรมาส 1	ไตรมาส 1	20.15	20.10	21.51	21.55	21.30
	ไตรมาส 2	24.49	24.36	25.12	26.34	25.52
	ไตรมาส 3	25.59	25.54	26.91	28.30	27.29
	ไตรมาส 4	25.34	25.12	26.68	28.20	28.35
2546 / ไตรมาส 1	ไตรมาส 1	28.80	28.39	31.14	34.00	32.34
	ไตรมาส 2	24.76	24.44	25.90	29.01	27.21
	ไตรมาส 3	26.90	26.57	28.34	30.18	29.51
	ไตรมาส 4	28.08	27.67	29.33	31.14	31.26
2547 / ไตรมาส 1	ไตรมาส 1	29.84	29.54	31.71	35.33	34.82
	ไตรมาส 2	33.51	33.37	35.44	38.42	37.77
	ไตรมาส 3	36.61	36.18	40.47	43.02	49.99

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (2539-2547)

ตารางที่ 4.2 สถานการณ์ราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงของไทยในช่วงปีพ.ศ. 2539 ถึงพ.ศ. 2547

(หน่วย : บาท / ลิตร)

ช่วงเวลา	เบนซินออกเทน 95	เบนซินออกเทน 91	ดีเซลหมุนเร็ว
2539 /			
ไตรมาส 1	8.75	8.22	8.41
ไตรมาส 2	9.46	8.94	8.41
ไตรมาส 3	9.16	8.67	8.44
ไตรมาส 4	9.51	9.11	9.21
2540 /			
ไตรมาส 1	9.73	9.34	8.94
ไตรมาส 2	9.62	9.24	8.74
ไตรมาส 3	10.40	10.01	9.26
ไตรมาส 4	12.18	11.79	11.01
2541 /			
ไตรมาส 1	12.63	12.19	10.87
ไตรมาส 2	12.36	11.72	9.42
ไตรมาส 3	11.69	10.96	8.64
ไตรมาส 4	10.75	9.92	7.80
2542 /			
ไตรมาส 1	10.40	9.53	7.57
ไตรมาส 2	11.28	10.48	8.45
ไตรมาส 3	12.72	11.92	9.41
ไตรมาส 4	13.49	12.69	10.38
2543 /			
ไตรมาส 1	14.63	13.75	11.71
ไตรมาส 2	14.94	13.94	11.88
ไตรมาส 3	16.43	15.43	13.76
ไตรมาส 4	16.52	15.52	14.44
2544 /			
ไตรมาส 1	16.17	15.17	13.25
ไตรมาส 2	16.67	15.67	14.32
ไตรมาส 3	15.42	14.42	19.93
ไตรมาส 4	13.79	12.79	12.21
2545 /			
ไตรมาส 1	14.15	13.15	11.88
ไตรมาส 2	15.82	14.82	13.28
ไตรมาส 3	15.36	14.36	13.23

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ช่วงเวลา	เบนซินออกเทน 95	เบนซินออกเทน 91	ดีเซลหมนเร็ว
ไตรมาส 4	15.86	14.86	14.11
2546 / ไตรมาส 1	16.95	15.95	14.77
ไตรมาส 2	16.17	15.17	13.84
ไตรมาส 3	16.65	15.66	13.43
ไตรมาส 4	16.65	25.82	14.08
2547 / ไตรมาส 1	17.03	16.23	14.58
ไตรมาส 2	17.51	16.71	14.59
ไตรมาส 3	20.66	18.51	14.59

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (2539-2547)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved